הלכה · משנה תורה · מפרשים · הר המוריה · ספר עבודה

הר המוריה על משנה תורה, הלכות מעילה

רבי מאיר יונה ברנצקי

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

הר המוריה על משנה תורה, הלכות מעילה

רבי מאיר יונה ברנצקי

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/הר-המוריה-על-משנה-תורה-הלכות-מעילה/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה 202611200317-v39 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 5
הלכה א 5
הלכה ב 5
הלכה ג 5
הלכה ד 7
הלכה ה 7
הלכה ו 7
הלכה ז 7
הלכה ח 8
הלכה ט 8
הלכה י 9
הלכה יא 10
הלכה יב 10
הלכה יג 10
פרק ב 11
הלכה א 11
הלכה ב 11
הלכה ג 11
הלכה ד 11
הלכה ה 11
הלכה ו 12
הלכה ז 12
הלכה ח 12
הלכה ט 12
הלכה י 12
הלכה יא 12
הלכה יב 14
הלכה יג 15
הלכה יד 15
הלכה טו 15
הלכה טז 15
פרק ג 16
הלכה א 16
הלכה ב 17
הלכה ג 17
הלכה ד 18
הלכה ה 18
הלכה ו 18
הלכה ז 18
הלכה ח 18
הלכה ט 19
הלכה י 22
הלכה יא 22
הלכה יב 23
הלכה יג 23
פרק ד 23
הלכה א 23
הלכה ב 23
הלכה ג 25
הלכה ד 25
הלכה ה 25
הלכה ו 25
הלכה ז 26
הלכה ח 26
הלכה ט 26
הלכה י 27
הלכה יא 27
פרק ה 27
הלכה א 27
הלכה ב 28
הלכה ג 28
הלכה ד 28

הלכה ה 28
הלכה ו 29
הלכה ז 29
הלכה ח 30
הלכה ט 30
הלכה י 30
הלכה יא 30
הלכה יב 31
הלכה יג 31
הלכה יד 31
הלכה טו 31
הלכה טז 32
פרק ו 32
הלכה א 32
הלכה ב 32
הלכה ג 33
הלכה ד 33
הלכה ה 35
הלכה ו 36
הלכה ז 36
הלכה ח 37
הלכה ט 37
הלכה י 37
הלכה יא 38
הלכה יג 38
פרק ז 38
הלכה א 38
הלכה ב 40
הלכה ג 40
הלכה ד 40
הלכה ה 40
הלכה ו 41
הלכה ז 41
הלכה ח 41
הלכה ט 42
הלכה י 42
הלכה יא 42
פרק ח 43
הלכה א 43
הלכה ב 43
הלכה ג 43
הלכה ד 43
הלכה ה 43
הלכה ו 44
הלכה ז 44
הלכה ח 44

פרק א

הלכה א

ליהנות מקדשי וכו'. זה פשוט בתורה בויקרא ה' מפסוק י"ד עד פסוק י"ז וכל מסכת מעילה נתקנה ע"ז ומפוזר כמה פעמים בש"ס עצמו מְסֻפָּר.

המזבח בין וכו'. מעילה ט' ב' י"ב ב' י"ג א' ט"ו א' תמורה ל"א ב' ובתוספתא שם פ"ה ובמעילה פ"א ופ"ג.

בשוה פרוטה וכו'. עיין פסחים ל"ב ב' ל"ג א' ב"מ נ"ה א' מעילה י"ח א' י"ט ב' כ' א' כ"א א' ב' וע"ע בתוספתא שם בפ"ב ופ"ג ובתו"כ ויקרא דבורא דחטאת פ"כ ופרשה י"ב.

הלכה ב

אחר זריקת וכו'. מעילה ז' ב' ט' א' ועיין תו"כ שם פ"ב.

דם שני וכו'. שם ט' א'.

אכל הזר וכו'. כן מבואר מהא דשם ב' א' ובמנחות ק"ב א'. אבל יש לעיין קצת א"כ מאי פריך שם במעילה ז' ב' מעילה הוא דליכא הא איסורא איכא ואמאי הא ממונא דכהן הוא יעוין שם ומאי פריך ודילמא מיירי אם אכלן זר דקודם זריקה איכא מעילה ולאחר זריקה מעילה הוא דליכא הא איסורא איכא וי"ל דהכי פריך דכיון דרוצה לעשות חילוק בין קודם זריקה לאחר זריקה ולא עביד רק דכאן יש בו מעילה וכאן אין בו מעילה ליעביד רבותא יותר דכהנים מותרין לכתחלה.

נפסלו ונאסרו וכו'. שם ב' א'.

הלכה ג

לוקה. פסחים ל"ב א' סנהדרין פ"ד א' כריתות כ"ב ב'.

ומשלם מה וכו'. לכאורה משמע דבמזיד צריך לשלם קרן ההקדש מה שנחסר והא דאיתא בכמה מקומות דבמזיד אין מעילה היינו שא"צ להביא קרבן ומשלם חומש וכ"מ לכאורה קצת בפסחים ל"ב ב' יעו"ש וכן יש לפרש בכל מקום דאיתא דבמזיד אין מעילה היינו דפטור מחומש ומקרבן אבל הקרן יש לו לשלם וכן משמע קצת לקמן פ"ו ה"ח יעו"ש והיינו דווקא לכאורה במה שנחסר אבל אם ישנן בעין לא יצא לחולין ויוחזר הדבר להקדש ובזה ניחא דלא תקשה מהא דקדושין נ"ה ב' דאסיקנא לר"י הקדש בשוגג מתחלל במזיד לא מתחלל יעו"ש והטעם כי התם מיירי בדבר שהוא בעין אבל בדבר שאינו בעין אף במזיד צריך לשלם בעבורו ואיהו נפיק לחולין ובהכי ניחא הא דאיתא בפסחים כ"ז ב' ובתמורה ל"ד א' דאיתא שם כגון דנפל דליקה מאליו ועיי"ש רש"י ותוספות דה"ה דנפל במזיד יעו"ש ולפי הנ"ל ניחא דאם במזיד היה יוצא לחולין כיון דצריך לשלם הקרן

מיהת אבל מתוס' פסחים כ"ט א' ד"ה מאן וכו' וד"ה ר' נחוניא וכו' משמע בהדיא דבמזיד פטור לרבי מטעם דחייבי מיתות פטורין יעו"ש וה"ה לרבנן דס"ל באזהרה דאין לוקין ומשלמין ועיין בתוס' כתובות ל' ב' ד"ה זר וכו' יעו"ש היטב. ויותר י"ל דמיירי רבינו שאכל בזדון ובלא התראה דממונא משלם ולא לקי וכר' יוחנן דס"ל הכי בכתובות ל"ה א' יעו"ש וכן פסק רבינו בפ"ח מהל' נערה הי"ב ובפ"ד מהל' חובל ה"ז יעו"ש היטב וה"ק כל האוכל בזדון ובהתראה לוקה. ואם לא היה התראה משלם הקרן והא דכתב בפ"ו מהל' תרומות ה"ו דאם אכל תרומה בזדון לוקה ואינו משלם שם מיירי בהתראה וקמ"ל התם רבותא דאע"ג דכפרה היא כמש"כ תוס' בפסחים שם ובכתובות שם מ"מ בהזיד בהתראה לוקה ואינו משלם וכאן בהקדש ג"כ רבותא היא דאע"ג דאינו כפרה מ"מ בלא התראה חייב לשלם. ואולי זה כוונת ההג"ה שכתב דלצדדים קתני יעו"ש ומ"מ יש לעיין בזה והמגיה הראה מקום לתשובות דבר שמואל סימן שכ"ו יעו"ש ואין הספר תחת ידי לעיין בו.

לאוכל כו' וה"ה וכו'. עיין מרן שהקשה הא התם במכות י"ז א' נפקא לן שאר קדשים כל חד מקרא גופיה ולא מעולה ותירץ דהתם מיירי לאוכל בחוץ למקומם אבל באוכל במקומם ילפינן מעולה והקשה דא"כ איך יליף מעולה דילמא עולה דווקא ותירץ דיליף בבנין אב מעולה יעו"ש והקשה ע"ז במל"מ דאיך יליף מעולה דהא לא דמי לעולה דהא קדשים קלים אע"ג דקודם זריקה אסור מ"מ לית בהו מעילה וכן אימוריהם דקודם זריקה אין מועלין בהן והא אסורין לאכול אלא ודאי אף דאסורין מ"מ לא ילפינן מעולה דנמעול בהם ואיך נילף קדשי קדשים קודם זריקה ואימורי קדשים קלים אחר זריקה בבנין אב מעולה ועוד אי מעולה ילפינן דכל שאינו כמצותו יש בו אזהרה א"כ ל"ל קרא לאוכל לפני זריקה דיש בו לאו מנדבותיכם ליליף מעולה דכל שאוכל שלא כמצותו לאו יש בו כן הוא כוונת קושיות המל"מ ועיין מה שתירץ בזה כידו הגדולה יעו"ש היטב. והא דפריך הש"ס במכות י"ח ב' ולילקי נמי משום כליל תהיה לא תאכל ולא אסיק אדעתיה דיש לומר דהכא מיירי בלא היה בו כזית דאם כן אמאי חייב אשארא הא כל הנך מילי ליתנהו רק בכזית ופשוט.

ודע דמה שכתב הראב"ד דאזהרתו מדכתיב היא בתרומת הקדשים לא תאכל יעוין שם עיין יבמות ס"ח ב' יעו"ש אך לא ידעתי אמאי לא הביא מוזר לא יאכל קדש דמיירי בתרומה עיין שם בסוגיא ועיין תוספות זבחים ל"ג ב' ד"ה ההוא וכו' יעו"ש היטב.

משלם מה וכו'. כ"ז מבואר בב"ק קי"א א' ועיין כריתות כ"ב א' כ"ז א' יעו"ש היטב ועיין ת"כ ויקרא דבורא דחטאת פ"כ.

הלכה ד

מעכבין הכפרה וכו'. ב"ק קי"א ע"א ויקרא דבורא דחטאת פ"כ.

הלכה ה

לא יצא. עיין בראב"ד ומרן יישב בשם מהר"י קורקוס יעוין שם ועיין בקרבן אהרן שם בתו"כ ויקרא דבורא דחטאת אות ט' גרס בש"ס גירסת רבינו יעו"ש היטב ובלי ספק שזאת היתה גירסת רבינו ומעילתו היינו הקרבן ואשמו היינו הקרן ופשוט.

פטור מן התשלומין וכו'. זבחים מ"ח א' כריתות כ"ב א' ב' כ"ה א' ובתו"כ שם פרשה י"ב והלכה כחכמים וע"ע בתוספתא כריתות פ"ב ופ"ג.

מוסיף חומש על החומש וכו'. מרן הראה מקום מב"מ נ"ד ב' ולכאורה שם לא הוזכר כלל רק מחומש דתרומה ומחומש דגואל את הקדישו אבל במועל בהקדש ליתא שם והא התם מסיק הטעם בגואל הקדישו משום דכתיב ויסף חמישית כסף ערכך מקיש חומשו לכסף ערכו יעו"ש וזה לכאורה לא שייך הכא ואולי לפי ששם אסקינן דבכל מילי החומש הוי כקרן ה"נ הכא וצע"ק.

וכבר ביארנו וכו'. בפ"ד מהל' ערכין וחרמין ה"ה ופ"י מהל' תרומות הכ"ו ופ"ה מהל' מע"ש ה"א ומקורו מהא דב"מ נ"ד א' ועיין ת"כ ויקרא דבורא דחטאת פ"כ ופרשת אמור פ"ו.

הלכה ו

אסור ליהנות וכו'. עיין יומא נ"ט ב' ד"ה הוא לפני וכו' ומנחות נ"ב א' ד"ה גזרו וכו' ותוס' תמורה ג' א' ול"ב ב' ד"ה ואי מדרבנן וכו' ובמעילה ב' ב' בד"ה ומי איכא וכו' יעו"ש ועיין בע"ז מ"ב ב' ול' ב' ברש"י שם.

ואינו מוסיף וכו'. שם במעילה ב' ב' ובתוס' בד"ה ומאי איכא וכו' ועיין ברש"י שם י' ב' בד"ה ולא נהנין וכו'.

הלכה ז

אסורין בגיזה וכו'. עיין בכורות ט' ב' י"ד א' ט"ו ב' כ"ה א' וחולין ק"ל א' ושם קל"ז א' ושם ל"ו א' ועיין עוד ספרי ראה פיסקא קכ"ד יעו"ש היטב ועיין נדה נ"ז א'.

לוקה מה"ת וכו'. חולין קל"ז א' בכורות כ"ה א' וספרי שם ועיין מל"מ שהביא בשם התוספתא דבפרה אדומה ועגלה ערופה לא שייך זה יעו"ש והנה הא דפרה מבואר בבכורות כ"ה א' יעו"ש וכן יש להוכיח ג"כ מהתם הך דעגלה ערופה יעו"ש היטב והבן ועיין במל"מ מש"כ בזה יעו"ש היטב.

אינו כגוזז וכו'. שם בבכורות כ"ה א' ועיי"ש כ"ד ב' בתוס' ד"ה וה"ט וכו' דכתב דמיהא מדרבנן אסור יעו"ש היטב ועיין ירושלמי שבת פ"ז ה"ב.

כדי רוחב וכו'. עיין בהלכות שבת פ"ט ה"ח יעו"ש והא דפריך התם בבכורות כ"ה א' מהא דפרה אדומה והא התם ליכא כשיעור י"ל דמ"מ חצי שיעור אסור מה"ת ועוד כי תוס' פירשו התם אף דגוזז ג"כ שאר השערות יעו"ש ועוד עיין בשבת צ"ד ב' דנוטל בזוג שתי שערות חייב ובמלקט לבנות מן השחורות אף באחת חייב וה"נ דכוותיה ויש לעיין כיון דגוזז שער הוא תולדה דגוזז א"כ אמאי חייב בנוטל שתי שערות לא יהא חמיר מגוזז צמר ויש לדחוק בזה ועיין.

הלכה ח

הרי הן וכו'. נדרים י"ט א' ב"מ ו' ב' בכורות י"ח א'.

הלכה ט

כמו שביארנו. לעיל פ"א מהל' איסורי מזבח ה"י.

אינה מותרת וכו'. חולין ק"ל א' בכורות י"ד א' ט"ו א' ב' תמורה ל"א א' ועיין תוספתא בכורות פ"ב.

הותרה באכילה וכו'. זה הלשון הוא מברייתא דבכורות ט"ו ב' יעו"ש וכתב שם התוס' כ"ו ב' דה"ה הגיזה שרי אחר שחיטה דהיינו כיון שנשחטה מותר לגוזזה וכ"כ בחולין ל"ו א' ד"ה ס"ד וכו' יעו"ש היטב ועיין בכורות כ"ה ב' ומעילה י"ב ב' ד"ה חלב וכו' וי"ג א' ד"ה אתיא וכו'.

אלא מדבריהם. כ"ה בבכורות י"ד א'.

ואסור להרביע וכו'. העיקר בזה כמש"כ המל"מ דמקורו הוא מהא דמו"ק י"ב א' וכן נציין שם בעין משפט ועיי"ש בנימוק"י דכתב די"מ דהאיסור הוא משום דישהנו כדי להרביע ומתוך כך אתי לידי גיזה ועבודה יעו"ש היטב ואולי זו היא שיטת רבינו ולכן לא כתב דלוקין ע"ז אולם מש"כ המל"מ דאיסור זה אינה רק בנקבה הנרבעת אבל לא בזכר הרובע יעו"ש הן אמת דמלשון רש"י שם י"ל כן אבל לא ידעתי האיך יפרנס הא דאין מרביעין בבכור והא הבכור הוא זכר וע"כ הוא רובע ולא נרבע וצע"ק. אבל יש לעיין לכאורה היכי משכחת לה דהמרביע בפסולי המוקדשים אינו אלא איסור לבד הא יש ג"כ משום כלאים ואולי אפ"ל דלהכי הוכרח המל"מ לפרש דמיירי באוחז הנרבעת אבל לא מיירי דמעלה הזכר מפסולי המוקדשים (אע"ג דלא נתכוין לזה המל"מ מדכתב דבזכר מפסולי המוקדשין שרי לכתחלה יעו"ש) אבל אכתי משכחת לה בשהעלה הזכר

ולא הכניס בידים כמכחול בשפופרת ועיין בפ"ט מהל' כלאים ה"א יעו"ש שוב מצאתי במל"מ פ"ט מהל' כלאים הי"א שכתב לחלק בין קודם שנפדו לאח"כ יעו"ש היטב.

הלכה י

לתלוש את וכו'. בכורות כ"ד ב' ועיי"ש כ"ה א' דבלבד שלא יזיזנו ממקומו וכמש"כ המל"מ וגם צריך שיהיה בידו ולא בכלי דומיא דהתולש כדי לשחוט.

אסור בהנייה וכו'. שם כ"ו א' וכרבנן אליבא דר"י דאסרי אפי' בנשחט אח"כ יעו"ש דמסיק דהלכה כרבי יהודה ומש"כ רבינו אי שנשר מן הבהמה או מן הבכור והמעשר וכו' האי או מן הבכור וכו' נראה דט"ס הוא דהא הדין הזה הוא רק בבכור ומעשר אבל בשאר קדשים יתבאר הדין לפנינו לכן נ"ל דצ"ל מן הבהמה מן הבכור והמעשר וכו' ויש לעיין בזה.

הנושר מן וכו'. דוקא נושר מעצמו אבל תלש בידיו אסור מדפריך שם תולש מי איכא מאן דשרי אלא צמר שנתלש וכו' יעו"ש ודומיא דהכי שרי התם בחטאת ואשם אבל בתולש גם בחטאת ואשם אסור והא דאסור בבכור ומעשר אפי' בנשר מעצמו ג"כ מטעם זה ועוד דבמשנה שם ושם בברייתא פליגי בנשר מעצמו ואפ"ה אסרי רבנן.

מכל הקדשים וכו'. דלא מיבעיא ליה התם רק בעולה תמימה משמע אבל בבע"מ וודאי שרי דבע"מ קיל טפי מתם דבתם בבכור מודה עקביא דאסור ובבע"מ פליג ומדחזינן דהש"ס בעי התם בנתלש בתמימה דוקא אבל בבע"מ גם בעולה שרי ומינה דבחטאת ואשם גם בתמימים שרי כשנפלו מאליהם אבל בבכור ומעשר אסרי רבנן בהדיא בברייתא אפי' נשר מאליו מבכור בע"מ וזהו כוונת ר"י קורקוס שבמרן (אף שלשונו מגומגם קצת יעו"ש) אבל מרש"י התם כ"ו א' בד"ה התולש צמר וכו' משמע דבע"מ חמיר טפי ובודאי דפסול בעולה (ואולי אפשר ג"כ בחטאת ואשם) ומשום דאי שרית ליה אתי לשהויי אבל בתמימים דחזי לכפרה איבעיא ליה די"ל דלא אתי לשהויי וכמש"כ הצ"ק שם ולכאורה יש ראיה לדבריו ממאי דאיתא שם ע"ב טעמא דתולש הא נתלש שרי וכו' ועיין צ"ק שם שכתב וז"ל אין לדקדק דהא אליבא דרבנן קא בעי כמו שפי' רש"י לעיל ולרבנן אפי' נשר אסור וכ"ש נתלש ויש ליישב דוקא בע"מ ס"ד דאסרי רבנן אפי' נשר אבל נתלש כשהיה תם מתירין דלא חיישינן דילמא אתי למישהא עכ"ל ואפשר דרבינו ס"ל דלא מצינו לרבנן דאסרי בנשר רק בבכור בע"מ אבל בעולה לא שמענו להם לכן פשיט מהא דבכור תם דכו"ע מודו בזה ואפי' עקביא וס"ל דבתמימים שוו רבנן ועקביא דדוקא בתולש אסור ולא בנתלש מאליו ובתמימים שוה בכור לעולה דע"כ ליכא נפק"מ בין שאר דברים לבכור רק בבע"מ ולא בתמימים ואע"ג דלדידן בחטאת ואשם

שרי אפי' בתולש ובתם דוקא חטאת ואשם שאני אבל עולה אי נימא דמשהי ליה שוה לבכור ואליבא דעקביא דמשוה בכור לעולה דבתמים אסור ובע"מ שרי והנה בתם בכור שוה לעולה תמימה דהכל חד טעמא הוא ולכן פשט שפיר דכמו בבכור תם שרי בנתלש מאליו ה"נ בעולה ואף לפי האמת אסור בבכור תם בנתלש מאליו היינו משום דאפי' בבע"מ נמי אסרי רבנן והלכה כוותייהו ולא עדיף תם מבע"מ משא"כ בעולה דבע"מ שרי לכן לא אסרו רק בתולש בידים אבל לא בנתלש מאליו והבן היטב ומ"מ צ"ע בזה.

הלכה יא

בכור או וכו'. בכורות כ"ד ב' ושם פסק רב דהלכה כרבי יוסי בן משולם.

לעשות מקום וכו'. שם במשנה איתא עושה מקום בקופיץ מכאן ומכאן ושם בש"ס כ"ה א' איתא אמר רב אשי אמר ר"ל לא שנו אלא ביד אבל בכלי אסור והקתני עושה מקום בקופיץ מכאן ומכאן תני לקופיץ עכ"ל הגמרא וזה שכיון רבינו שכתב לעשות מקום לסכין אבל בכלי אסור ועיין מל"מ ולפי מש"כ ניחא והבן.

הלכה יב

מדברי סופרים וכו'. חולין קל"ה א' בכורות י"ד א' כ"ה א' מימרא דר"א.

הלכה יג

אמו אסורה וכו'. תמורה י"א ב' ומבואר שם דה"ה הקדיש עורה אסור בעבודה מד"ס מפני כחש העור ומשמע מכאן דה"ה המקדיש לבדה"ב ג"כ אסור בעבודה ורבינו כתב כאן דוקא למזבח ובדין שאחריו כתב בין בבדק הבית בין למזבח לכן נראה לענ"ד דרבינו לא מפרש לה כרש"י התם אלא הכי מפרש ת"ש האומר מה שבמעיה של זו עולה מותרת בגיזה ואסורה בעבודה מפני כחש עובר שבה וס"ד דמדאורייתא אסור בעבודה מפני כחש עובר וה"נ ליתסר מפני כחש עורה ואע"ג דעבודה בבדה"ב אינו אסור רק מדרבנן מ"מ כל דתקון רבנן כעין דאורייתא תיקון ומשני התם מדרבנן וכי גזרו רבנן דוקא בקדשי מזבח דמה"ת אסור בעבודה גזרו נמי באמה אבל בקדשי בדה"ב דאינו אלא מדרבנן ל"ג רק בהיה הבהמה גופה לקדשי בדה"ב אבל לא בהיתה היא חולין ועוברה לקדשי בדה"ב וה"ה בעורה דשרי ולכן לא מייתי רבינו דין דהקדיש עורה ובעובר התנה דוקא שיהא העובר קדוש למזבח משא"כ בדין שלאחריו דהתם מיבעיא ליה אם מדאורייתא עבר עליו בגיזה ועבודה לכן גם בקדושת בדה"ב מספקא ליה דכל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון ומשום דילמא דינו כאילו פשט קדושתיה בכולו ולהכי התם הספק בגיזה נמי והבן.

הרי הדבר וכו'. שם בתמורה איבעיא דלא איפשיטא וכתב שם רש"י בד"ה הקדיש אבר וכו' דבעבודה ודאי אסור משום דמכחשה ליה ולא מיבעיא ליה רק בגיזה יעו"ש וכ"מ

מלשון הש"ס דלא מיבעיא ליה רק בגיזה יעו"ש אמנם לרבינו משמע ליה דה"ה בעבודה נמי מספקא ליה והא דנקט הש"ס רק גיזה י"ל משום דבאינך איבעיא ליה רק בעבודה ולא בגיזה לכן תפס הכא בגיזה דהכא מספקא ליה בגיזה ג"כ או אולי היה גירסת רבינו בעבודה ובגיזה ויש לעיין בזה וה' יאיר עיני.

פרק ב

הלכה א

עד שיזרק וכו'. מעילה ג' ב' ז' ב' ו' ב' ט' ב' וזבחים פ"ה ב' מנחות מ"ז ב' ועיין רש"י ב"ק י"ב ב' ותוספתא פ"א דמעילה ותו"כ דבורא דחטאת (ויקרא) פ"כ.

שיצאו לבית וכו'. מעילה ט' א'.

כמו שביארנו. לעיל פ"א ה"ב.

שיזרוק הדם וכו'. זבחים פ"ה ב'.

אימוריהן לחוץ וכו'. מעילה ו' ב' ועיין זבחים צ' א' מנחות מ"ז ב' יעו"ש.

מועלת ליוצא וכו'. עיין מרן.

הלכה ב

משהוקדשו עד וכו'. עיין בכל המקומות שציינתי לעיל ה"א ד"ה עד שיזרק.

כמו שביארנו. עיין ה"א ד"ה כמו שביארנו.

הלכה ג

אחד עולת וכו'. מעילה ט' א' ועיין פסחים ע"ז ב' תוס' ד"ה שאין וכו' וצ"ע ואולי מיירי התם בעור וצ"ע.

והקומץ. שם במעילה ושם י' א'.

והלבונה ומנחת וכו'. שם י' א' ושם לא נאמר דמועלין בו עד שיצא לבית הדשן רק כבר כתב רבינו בהלכה א' כלל שהן לאישים יעו"ש והכלל הוציא מהא דשם ט' א'.

הלכה ד

ויתוך הבשר וכו'. זבחים ל"ה ב' ק"ד ב' מעילה ט' א'.

הלכה ה

מועלין בה וכו'. פרה פ"ד מ"ד מנחות נ"א ב' ירושלמי שקלים פ"ז ה"ג וספרי חקת פיסקא קכ"ד.

כקדשי בדה"ב וכו'. עיין מרן מש"כ בזה ועיין תוס' מנחות שם ד"ה חטאת וכו' שכתבו דנפק"מ לענין מועל אחר מועל יעו"ש.

הלכה ו

בהמה ואשם וכו'. מעילה ט' א'.

חטאת העוף וכו'. שם ח' א'.

במוראתה ונוצתה וכו'. כן איתא בתמורה ל"ד א' ובתוספתא מעילה פ"א גבי עולת העוף אבל גבי חטאת העוף לא מצאתי זה בהדיא דליהוי אסור ליהנות מהם גם לא ידעתי אמאי לא כתב זה גבי עולה דמשנמצה דמו אין מועלין במוראתה ונוצתה וצ"ע בזה וה' יאיר עיני.

הלכה ז

משהוקדשו ואע"פ וכו'. שבועות י"א א' מעילה ט' א'.

נפסלו השירים וכו'. מנחות י"ב א' ועיין מש"כ לעיל בפט"ז מהל' פסולי המוקדשין הי"א יעו"ש היטב ועיין לקמן פ"ג ה"ט מש"כ בזה.

הלכה ח

משהוקדש אע"פ וכו'. שם במעילה ט' א'.

שתי הלחם וכו'. שם במשנה.

הלכה ט

בהן משהוקדשו וכו'. סוכה מ"ט ב' מעילה י"א א'.

שמנסכין בחג וכו'. שם במעילה י"ג ב'.

מועלין בכולן וכו'. פסק שם כר"י דאין שיעור למים ועיין סוכה מ"ט ב' והנה מדברי התוס' דזבחים ק"י ב' בד"ה יש שיעור וכו' מבואר דמאן דס"ל אין שיעור למים ס"ל דבפחות משלשה לוגין ג"כ נתקדשו יעו"ש אמנם אין כן דעת רבינו דכאן ס"ל אין שיעור למים ולעיל בפי"ט מהל' מעשה הקרבנות ה"ד פסק דהמנסך פחות משלשה לוגין מים בחוץ פטור יעו"ש וצ"ל דס"ל לרבינו דדוקא ביותר משלשה לוגין נתקדש למ"ד אין שיעור למים אבל בפחות לא נתקדשו וצע"ק בזה ועיין מש"כ שם.

הלכה י

של מצורע וכו'. זבחים מ"ד א' ועיין בר"ש פי"ד דנגעים מ"י מש"כ בשם התוספתא יעו"ש.

הלכה יא

אין מועלין בו וכו'. שם במעילה י"א א' ב'.

לפני כפרה וכו'. שם במעילה וביומא נ"ט ב' זבחים מ"ו א' חולין קי"ז א'.

מועלין בו וכו'. פסחים כ"ב א' יומא נ"ח ב' ע"ז מ"ד א' מעילה י"א א' וכתב הראב"ד דאותה מעילה אינה אלא מדרבנן וכ"ה דעת רש"י בכל המקומות הנ"ל יעו"ש וכ"ה דעת התוס' בפסחים שם ד"ה מועלין וכו' וביומא נ"ט ב' ד"ה הוא וכו' ובזבחים שם ד"ה הוא וכו' ובמעילה שם ד"ה יצא וכו' ובד"ה מ"ט וכו' ושם ב' ב' בד"ה ומי איכא וכו' ובתמורה ל"ב ב' ד"ה ואי וכו' ובחולין שם ד"ה הוא וכו' יעו"ש היטב ושם ביומא ובזבחים הביאו דעת ר"ח (וכן במנחות נ"ב א' ד"ה גזרו וכו') דמשיצא לנחל קדרון מועלין בו מן התורה דחכמים אקדשו לה יעו"ש והראב"ד כתב וכן איתא ביומא (ר"ל דאינה אלא מדרבנן) ומרן הראה מקומו ולא ידעתי איה המקום שיהיה מפורש כן ואי משום דקאמר התם ע"כ לא פליגי רק מדרבנן אבל מדאורייתא לא יעו"ש דילמא מיירי קודם שיצא לנחל קדרון אבל לאחר שיצא לנחל קדרון אה"נ דמועלין בו מדאורייתא ואי משום דר"ש בעצמו קאמר התם במעילה במשנה דדם בתחלה אין מועלין בו (ועיי"ש בתוס' ד"ה מ"ט וכו') י"ל דר"ח גורס התם כגי' הס"א (הנדפס על הגליון במעילה שם) דגרס במשנה ר' ישמעאל יעו"ש ואדרבה לכאורה נראה דפליגי דוקא בתחלה קודם שיצא לנחל קדרון דאי פליגי אח"כ א"כ יש לפסוק דהלכה כחכמים דאין מועלין ודוחק לומר שהמשניות דאיסתימו ס"ל כר"מ ור"ש ולא כחכמים דאילו לחכמים אף לאחר שיצאו לנחל קדרון אין מועלין בהן אף מדרבנן אף שלא הגעתי לפלגות גדולים חקקי לב להכריע בין ההרים הרמים האלה מ"מ לא אבוש מלומר כי לא זכיתי להבין דברי הראב"ד שהראה מקום למס' יומא (וע"ע מעילה י"א ב' תוס' ד"ה תורין וכו') וע"ע בתוס' רבינו יונה רפ"ה דברכות יעו"ש היטב.

ודע כי רבינו בפי' המשניות למעילה כתב וז"ל כבר הקדמנו בשמיני מחולין שהדם אין מועלין בו שנאמר ואני נתתי לכם על המזבח לכפר ואמרו חכמים לכפרה נתתיו ולא למעילה ואמרו כי הדם הוא בנפש יכפר לפני כפרה כלאחר כפרה מה לאחר כפרה אין בו מעילה לפי העיקר שהקדמנו שדבר שנעשית מצותו אין מועלין בו אף לפני כפרה אין בו מעילה הנה התבאר לך שאין הלכה כר"ש שאמר יש בו מעילה לאחר כפרה עכ"ל מבואר מדבריו שהם פליגי בדאורייתא וס"ל לר"ש דיש בו מעילה מדאורייתא אחר שירד לנחל קדרון ואין הלכה כוותיה וא"כ איך פסק כאן דיש בו מעילה לאחר שיצא לנחל קדרון ואין לומר דכאן מיירי מדרבנן מהיכן יצא לו כן לחלק דמדרבנן יש בו מעילה כיון דבמשנה לא הוזכר רק מה"ת ובזה לית הלכתא כמותו וצ"ל שחזר בו אח"כ בזה כאן ומפרש דפליגי לאחר שיצא לנחל קדרון והלכה כר"ש ופליגי בדרבנן כמבואר ביומא אי דפליגי בדרבנן וקודם שיצא לנחל קדרון והלכה כרבנן אבל ביצא לנחל קדרון גם

חכמים מודו דמועל מדרבנן (וסתם משנה כרבנן) אבל זה אינו נראה דהא רבינו גורס במשנה ר"ש כמבואר בפירושו וא"כ ר"ש ס"ל דבתחלה אין מועלין בו כלל ועל כרחך פליגי לאחר שיצא לנחל קדרון לכן הראשון נראה יותר או י"ל דס"ל דפליגי בדאורייתא וכמשמעות הלשון דמעילה דמ"ט דמ"ד וכו' ומשנה דיומא סתמה כרבנן דמה"ת אין מועלין רק מדרבנן והראיה מדנמכרין לגננין וכמש"כ התוס' ראיה זו אבל יקשה לי איך אפ"ל דר"ש ס"ל דלאחר שיצא לנחל קדרון מועל מה"ת והא משמע מלשון הש"ס דלאחר כפרה ודאי דלית בה מעילה ולא איצטריך קרא רק קודם כפרה ואי נגרוס במעילה מ"ט דמ"ד אין בו מעילה וכו' משמע דלר"ש יש בו מעילה מדאורייתא לאחר כפרה (וכשיטת רבינו בפי' המשניות במעילה) א"כ הו"ל לומר איפכא לאחר כפרה כלפני כפרה דוק והבן ויש לי קצת אריכת דברים בזה וקצרתי.

ודע דסברת הר"ח שפוסק דלאחר שיוצא לנחל קדרון הוי מעילה מה"ת מטעם דרבנן אקדישו לה עיין בירושלמי יומא פ"ה ה"ה יעו"ש היטב.

ומועלין בו וכו'. ברכות ל"א א' מעילה י"ב ב' ועיי"ש בתוס' ד"ה המקיז וכו' דמה"ת מועלין בו ועיין בתוס' יומא נ"ט ב' ד"ה הוא ובזבחים מ"ו א' ד"ה הוא וכו' יעו"ש היטב ובתוס' ברכות ד"ה המקיז וכו' כתב וז"ל וי"ל דהתם היינו לאחר זריקת דמים וכבר נתכפרו בעלים משא"כ הכא עכ"ל ומשמע מלשונם לכאורה דקודם כפרה שפיר מועלין בו ולכאורה הוא תמוה דכבר נתבאר לעיל דקודם כפרה ג"כ אין מועלין בו ושוב ראיתי שהצל"ח הרגיש בזה וכתב דמ"מ איסורא מדאורייתא יש בו יעו"ש (ודומיא דכתב המל"מ לעיל הלכה א') היטב וכבר כתב מזה בחי' לברכות יעו"ש מש"כ בזה.

ואינה יכולה וכו'. שם במעילה בש"ס.

הלכה יב

העצמות והגידים וכו'. זבחים פ"ו א' ותוספתא פ"ק דמעילה.

לפני זריקת וכו'. עיין מרן שפי' שאין מועלין בהם רק עד הזריקה אבל אחר הזריקה אין מועלין בהן דומיא דעולה ובפרט לפי הגי' בש"ס שם עצמות קדשים לפני זריקה מועלין בהם עד שעת זריקה (כמו שנדפס על הגליון שם) ודאי דדינא הכי.

אין מועלין וכו'. כ"ה מסקנת הש"ס דהגיה שם בברייתא דרב אדא בר אהבה דושל עולה פירש לפני זריקה אין מועלין בהן והיינו דאין מועלין בהן לאחר זריקה אבל קודם זריקה וודאי דמועלין בהן דלא גריעי משאר עצמות קדשים דמועלין בהן קודם זריקה (ועיי"ש בגליון נדפס דכצ"ל אימא ושל עולה פירשו לפני זריקה מועלין בהן עד שעת

זריקה) ור"א ס"ל לפי' רש"י שם דשל עולה אם פירשו לפני זריקה מועלין בהן לעולם יעו"ש בד"ה ופליגא וכו'.

מועלין בהן וכו'. שם וכדתירץ ברייתא דרב אדא בר אהבה ודלא כר"א ויש כאן בדברי מרן גמגום קצת ועיין בחי' פנים מאירות.

שפקעו מעל וכו'. עיין זבחים שם פ"ז א' דהלכתא דאם פירשו קודם חצות והחזירן לאחר חצות יוצאין מידי מעילה יעו"ש דחצות משוה לה עיכול אמנם יש לעיין דהא התם הוא דוקא באיברים ושם שפיר מועלין קודם חצות כדאיתא במשנה שם פ"ו א' אבל עצמות דין אחר להם וכדאיתא התם דאפי' פקעו קודם חצות אין מחזירין אותם וא"כ דין שלהם כמו גחלת לענין מעילה כיון דלענין חזרה דין אחד להם. ואי לא מסתפינא אמינא שט"ס הוא וצ"ל איברי העולה וכ"מ קצת ממה שסיים וכתב כיון שהגיע חצות הלילה נעשו כל האיברים כמו שנתאכלו וכו' וכן משמע קצת ממל"מ שכתב וז"ל ומש"כ רבינו עצמות העולה שפקעו עיין בספר הנזכר שהגיה עצמות העולה יעו"ש שהאריך בזה עכ"ל ודבריו אין לו שחר וט"ס הוא ונראה לי שצ"ל שהגיה איברי העולה והבן ועיין בסעיף שלאחר זה.

הלכה יג

שפקעה מעל וכו'. כן משמע מהא דזבחים פ"ו א' ועיין במעילה ט' ב' וברש"י שם ד"ה וכולן וכו' וכל הסוגיא שם ותוספתא פ"ק דמעילה.

מועלין בה וכו'. ביצה ל"ט א' ובירושלמי שם פ"ה הלכה ה' ובתוספתא שם פ"ד ובירושלמי ברכות פ"ח.

הלכה יד

מועלין בו וכו'. מעילה ט' א' וכר' יוחנן ועיין פסחים כ"ו א' כ"ז ב' יומא נ"ט ב' זבחים מ"ו א' חולין קי"ז א' תמורה ל"ד א' וע"ע מעילה י"א ב' ועיין מש"כ בסימן נ"ה סעיף ט"ו ובסימן פ"ב סעיף י"ג יעו"ש.

הלכה טו

לא נהנין וכו'. מעילה י"א ב' ובירושלמי יומא פ"ה ה"ו.

הלכה טז

בע"מ בין וכו'. בכורות ט"ו ב' ותוספתא שם פ"ב ועיין מעילה י"ב א'.

מחוסר זמן. מעילה שם י"ב א' ועיין מרן ומל"מ ועיין לעיל פ"ג מהל' איסורי מזבח ה"י.

תורין שלא וכו'. מעילה י"א ב' ודוקא למזבח אבל לבדה"ב שפיר מועלין בהם דקדושת בדה"ב חל על הכל ועיין לקמן פ"ה הי"ג.

פרק ג

הלכה א

מזבח שמתו וכו'. מעילה ב' א' ב' י"ב א' ט"ו א' ודווקא בקדשי מזבח אבל בקדשי בדה"ב שפיר אית בהו מעילה כדאיתא התם ט"ו א' יעו"ש היטב ואי משום דבעי העמדה והערכה וכמש"כ רבינו בפ"ה מהל' ערכין וחרמין הי"ב י"ל דמיירי הכא שהיה לה העמדה והערכה כמש"כ התוס' שם בד"ה ואפי' וכו' יעו"ש ואי משום דאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים עיין מש"כ תוס' שם ועיין מש"כ לעיל בפ"א מהל' איסורי מזבח הי"א ושם הארכתי בזה אמנם דברי רבינו הם גמרא ערוכה ומרן כתב וז"ל ואיכא למידק אמאי נקט רבינו קדשי מזבח הא ר"י קדשים סתם נקט וי"ל דלרבותא נקט קדשי מזבח וכ"ש קדשי בדה"ב ועוד משום דבהאי פירקא עסיק בדיני קדשי מזבח משו"ה פתח בזה עכ"ל ולא ידעתי מה לו היה בזה לעין הבדולח ודעת רחבה כמהו. ויש ליישב קצת על פי מש"כ המל"מ בפ"ה מהל' ערכין וחרמין הי"ב בשם תוס' דחולין ר"פ ראשית הגז דבעינן דוקא שיפדה מחיים יעו"ש וכתב שכן היא דעת רבינו ג"כ יעו"ש היטב ולפ"ז צ"ל כתירוץ הראשון דתוס' במעילה יעו"ש אבל צ"ע דא"כ הך סוגיא לא אתי רק כר"ש ולא כרבנן עיין בכורות י"ד ותמורה ל"ב ב' וצ"ע בזה.

שכבר ביארנום. היינו כל הפסולין שנתבארו בהלכות פסולי המוקדשין.

מדברי סופרים. לכאורה הוא תמוה דהא במעילה ב' א' מבואר דמועלין בהם מד"ת יעו"ש היטב הן אמת כי שם ב' מבואר דדבר שעלה ירד אין מועלין בו מד"ת רק מד"ס יעו"ש ועיין מרן מש"כ בזה אבל יש לעיין דהא רבינו פסק בקדשי קדשים ששחטן בדרום דאם עלו לא ירדו עיין לעיל פ"ג מהל' פסולי המוקדשין ה"ז יעו"ש מש"כ שם וא"כ מועלין הכא מדאורייתא וכן בשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו דלכו"ע לא ירדו וא"כ יש לעיין אמאי סתם רבינו וכתב דבכולן אין מועלין רק מדברי סופרים וי"ל דרבינו ס"ל כי לפי מאי דמסקינן בשם רבה דקדשי קדשים ששחטן בדרום דאין מועלין בה רק מדרבנן אה"נ דבכל הפסולים אין מועלין בהן רק מדרבנן דבחדא מחתא מחתינהו כל הנך פסולין במשנה ומשמע דהמעילה דכל הנך כולהו מדרבנן ועוד יש להביא ראיה קצת לסברתו מהא דכתבו התוס' בזבחים ס"ז א' ד"ה והרי וכו' שכתב שם דק"ו דר"א הוא מדרבנן אלמא דה"ה דעולת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת דמועלין בה מדרבנן יעו"ש היטב והבן והא התם אין מטמא בבית הבליעה וא"כ אם עלו לא ירדו ומ"מ אין מועלין בהן רק מדרבנן דליכא למימר דגמר ק"ו דלמעול מן התורה א"כ איך מייתי ראיה ממעילה דרבנן למעילה דאורייתא. וצ"ע עוד בזה ואי"ה יבואר עוד מזה.

בשלא היה וכו'. שם במעילה ב' א' ומנחות ק"ב א' ועיין לעיל פ"א ה"ב.

לאכילת כהנים. וכרבי יוחנן שם ה' א' ועיין מרן (ועי' מש"כ לעיל פי"ב מהל' פסולי המוקדשין הט"ו מזה) שכתב דמשום דסוגיא דמנחות ק"ב א' אתי כוותיה דר"י יעו"ש והיינו לכאורה לפי שיטת רש"י התם אבל לשיטת התוס' שם בד"ה לא ראויה וכו' משמע אדרבא דאזלא אליבא דחזקיה יעו"ש היטב אבל נראה לענ"ד מטעם דהסוגיא דמעילה ז' ב' אתיא אליבא דמ"ד היתר אכילה שנינו עיי"ש בתוספות ד"ה האי ממונא וכו' יעו"ש היטב וע"ע בזבחים ס"ו ב' תוס' ד"ה ואלא במיצוי וכו' דמהתם מוכח דהלכה כר"י יעו"ש היטב.

כמו שביארנו. לעיל פ"א ה"ב.

אע"פ שקבלוהו וכו'. כצ"ל על כרחך למאן דס"ל היתר אכילה שנינו כדאיתא התם ה' א' ב'.

והבשר כולו. כ"ה עיקר הגירסא וכמש"כ מרן ושיעור דבריו דבדם אפילו יצא מקצת לא כדאי' התם במעילה ז' א' מימרא דר"פ ובבשר דוקא שיצא מקצת אבל יצא כולו לא כדאיתא התם ו' ב' מימרא דר"י יעו"ש היטב ועיין תוס' מנחות י"ב א' בד"ה הני וכו' (ועיין בתוספתא פ"ד דמנחות ולקמן הלכה ט).

הלכה ב

וזרקוהו וחזרו וכו'. מעילה שם ה' ב' ועיין לעיל פ"א מהל' פסולי המוקדשין הכ"ח יעו"ש היטב.

הלכה ג

כבר ביארנו וכו'. לעיל פ"ב ה"א.

אין מועלין וכו'. עיין מעילה ד' ב' ו' א' דשם מבואר דלאתויי לידי מעילה בעינן דוקא זריקה כתיקונה ועיי"ש ד' ב' תוס' ד"ה הפיגול וכו' טעם דלאתויי לידי פגול בעינן זריקה כשרה טפי ובתוס' שם ו' א' ד"ה כל וכו' והנה לפי מאי דפסק רבינו לעיל הלכה א' דהיתר אכילה בעינן א"כ מיירי המשנה בזרק בפיגול ומוכח דהלכה כרב גידל ג"כ לענין הא דאף לאפוקי ממעילה בעינן דוקא זריקה המועלת ולא זריקת פיגול ועיין בתוס' ו' א' ד"ה ת"ש ר"ש וכו' יעו"ש היטב והכי נמי משמע ז' א' מהברייתא דזריקה פסולה לא מפקא מידי מעילה ולא מייתי לידי מעילה אמנם רבינו מדלא הביא דין דמפקא ממעילה י"ל דסמך אברייתא דהתם ו' א' דתני ר"ש אומר וכו' דמשמע שם דזריקת פיגול מוציאה מידי מעילה אבל יש לעיין לכאורה דמברייתא דשם דהפיגול בקדשי קדשים וכו' לכאורה אי נימא דהיתר אכילה שנינו א"כ על כרחך ברייתא אתי כרב גידל יעו"ש היטב ובתוס' ד"ה

ת"ש הפיגול וכו' יעו"ש היטב ועיין מש"כ לעיל בפ"א מהל' פסולי המוקדשין הלכה ל"ג יעו"ש היטב ויש לדבר הרבה מזה ועי' בתוספתא דמנחות פ"ד וכתב שם המפרש דמוכח מינה דס"ל דזריקת פיגול מוציא מידי מעילה יעו"ש ואין דבריו מוכרחים ועיין לקמן הלכה ט' פירשתי אדרבה להיפך יעו"ש היטב.

הלכה ד

חטאות המתות וכו'. ערכין ה' ב' תמורה כ"ב א' מעילה ג' א' י' ב' תוספתא שם פ"א ועיין לעיל סימן פ"ט סעיף ט"ז יעו"ש.

לא מעל. לכאורה משמע דאף מדרבנן אין בהם מעילה וכפרש"י בהדיא במעילה ג' א' אמנם בערכין ובתמורה שם פירש"י דוקא דפטורים מקרבן משמע דקרן מיהת משלם ככל מעילה מד"ס וכן פרש"י בהדיא במעילה י' ב' יעו"ש היטב ועיין בתוס' מעילה י"א ב' ד"ה תורין וכו' שכתב דאפילו מדרבנן לית בהו מעילה וכדמשמע משם ג' א' יעו"ש היטב וכן משמע מדברי רבינו כאן ולעיל סוף פ"ב יעו"ש.

הלכה ה

מועלין בה וכו'. שם במעילה י"א א' ובתמורה שם.

הלכה ו

חטאתו ואבדה וכו'. מעילה ו' ב' ועיין תוספתא פ"א שם.

אחר זו וכו'. שם ז' א' מימרא דר"א וכן מסיק שם רבי יוחנן יעו"ש היטב משום דלאו כגוף אחד דמי ועיין בפ"ג מהל' פסולי המוקדשין הי"ג יעו"ש היטב ושם מיירי אפי' בשחטן בבת אחת יעו"ש בש"ס וברש"י ועיי"ש בתוס' ע"א ד"ה לא וכו' דנסתפקו אם בעינן שישחט שניהם בבת אחת או כל שקיבל דם השנייה קודם זריקת דם הראשונה בבת אחת מיקרי יעו"ש ומרש"י משמע דבבת אחת היינו ששחטו שני כהנים בבת אחת יעו"ש והיינו כחלוקה הראשונה יעו"ש.

הלכה ז

חטאת העוף וכו'. זבחים ס"ו ב'.

בשינוי מקום וכו'. אחטאת מיירי שהזה אותה למעלה דאילו מליקתה בכל מקום במזבח כשרה כמו שנתבאר לעיל פ"ח מהל' מעשה הקרבנות ה"ט ועי' לעיל פ"ז מהל' פסולי המוקדשין הל' ה' ז'.

הלכה ח

שנתפגלה או וכו'. כדלעיל הלכה א' וכ"מ בתוספתא דמנחות פ"ד יעו"ש היטב.

הלכה ט

קומץ שיצא וכו'. דהוי כמו דם שיצא לחוץ דלעיל הלכה א' וכ"ה בתוספתא דמנחות פ"ד.

לן וחזר וכו'. דהוי כמו דם שלן קודם זריקה דלעיל הלכה א' ועיין בתוספתא שם.

ואמרתי להעתיק לשון התוספתא בשלמות ואנתחנה לבתרים לאותיות כל דין ודין בפ"ע.

(**א**) **קמץ** בשתיקה ויצא הקומץ חוץ לקלעים וקטרן בשתיקה ה"ז כמות שהיה מועלין בשירים ואין חייבין עליהן משום נותר ומשום טמא.

(**ב**) **נטמא** הקומץ וקטרו בשתיקה אין מועלין בשירים אבל חייבין עליהן משום נותר ומשום טמא שהציץ מרצה על הטמא ואין הציץ מרצה לא על הלן ולא על היוצא.

(**ג**) **קמץ** בשתיקה ויצאו שירים חוץ לקלעים והקטיר הקומץ בשתיקה ר' אליעזר אומר ה"ז כמו שהיה מועלין בשיריים ואין חייבין עליהן משום נותר ומשום טמא ר' עקיבא אומר הורצה הציץ על היוצא ואין (מועלין כצ"ל) בשיריים אבל חייבין עליהם משום נותר ומשום טמא.

(**ד**) **נטמאו** השיריים והקטיר את הקומץ בשתיקה הכל מודים שאין מועלין בהם אבל חייבין עליהן משום נותר ומשום טמא שהציץ מרצה על הטמא ואין מרצה לא על הלן ולא על היוצא.

(**ה**) **קמץ** בשתיקה ויצא קומץ חוץ לקלעים וקיטרו חוץ לזמנו או שקמצו חוץ לזמנו ויצא קומץ חוץ לקלעים וקטרו בשתיקה או שקימץ חוץ לזמנו ויצא חוץ לקלעים קיטרו חוץ לזמנו מועלין בשיריים ואין חייבין עליהם משום פיגול.

(**ו**) **נטמא** הקומץ וקיטרו חוץ לזמנו עדיין מועלין בשיריים וחייבין עליהן משום פגול שהציץ מרצה על הטמא ואין מרצה לא על הלן ולא על היוצא.

(**ז**) **קמץ** בשתיקה ויצא שיריים חוץ לקלעים והקטיר את הקומץ חוץ לזמנו או שקמץ חוץ לזמנו ויצאו שיריים חוץ לקלעים והקטיר את הקומץ חוץ לזמנו ר' אליעזר אומר ה"ז כמות שהיה מועלין בשיריים ואין חייבין עליהן משום פגול ר' עקיבא אומר הורצה הציץ על היוצא עדיין מועלין בשיריים וחייבין עליהן משום פגול.

(**ח**) **נטמאו** השיריים והקטיר את הקומץ חוץ לזמנו הכל מודים שעדיין מועלין בשיריים וחייבין עליהן משום פגול שהציץ מרצה על הטמא ואינו מרצה לא על הלן ולא על היוצא.

(**ט**) **שתי** הלחם שיצאו חוץ לקלעים ונזרק דמן של כבשים חוץ לזמנו ר' אליעזר אומר אין חייבין על לחם זה משום פיגול עכ"ל התוספתא (וכ"ה בתוספתא זבחים פ"ד לענין

קרבנות יעו"ש).

ועכשיו אתחיל לפרש מש"כ בסימן א' הוא פשוט לפי שהקומץ הוא כדם שהקמיצה הוא כשחיטה כמש"כ לעיל פי"א מהל' מעשה הקרבנות ה"ד יעו"ש וביצא הדם כו"ע מודו דאין הציץ מרצה לכן אין הקטרה כדין לכן לא יצא מידי מעילה ואין חייבין עליהן משום נותר וטמא דאין חייבין עליהן משום נותר וטמא רק עד שיקרבו מתיריו עיין לעיל פי"ח מהל' פסולי המוקדשין הט"ז והי"ט יעו"ש היטב וכאן לא קרבו מתיריו מיקרי שההקטרה היתה פסולה.

ובדין ב' שנטמא הקומץ והציץ מרצה על טומאתו ומיקרי קרבו מתיריו לכן אין בו מעילה לפי שההקטרה כדין היה והו"ל שעת היתר לכהנים אבל חייבין עליו משום נותר וטמא דזה מיקרי קרבו מתיריו בהכשר ועיין במנחות כ"ה א' ב' (ובתו"כ צו פרשה ט') ופשוט.

ובדין ג' שיצאו השירים בהא פליגי דלר' אליעזר דאמר דאין זריקה מועלת ליוצא הוי כאילו לא קרבו מתיריו לכן מועלים בהם ואין חייבין משום נותר וטמא אבל לר' עקיבא דזריקה מועלת ליוצא הוי זריקה מעלייתא ולכן אין מועלין בשירים וחייבין משום נותר וטמא ומיירי הכא ביצאו מקצת השירים וכנ"ל בהלכה א'. ובדין ד' בנטמאו השיריים וס"ל דציץ מרצה על אכילות כדאיתא במנחות שם כ"ה ב' והו"ל כאילו נטמא הקומץ המבואר בדין ב' (ויש לעיין קצת הא מבואר בפסחים ע"ז א' דליכא תנא דס"ל דציץ מרצה על אכילות רק ר"א יעו"ש והא מבואר הכא דר"ע נמי ס"ל כן אמנם עיין מש"כ לעיל פי"ב מהל' פסולי המוקדשין הי"ד דר"ע כיון דס"ל דמועלת ליוצא כ"ש דמועלת לטומאה יעו"ש ומכאן ראיה ברורה לפ"ז והבן).

ובדין ה' דיצא הקומץ חוץ לקלעים דבזה לכו"ע לא מרצה כמש"כ בדין א' גם ההקטרה היתה במחשבת פיגול או דהקמיצה היתה במחשבת פיגול ושוב יצא לחוץ והקטרה היתה ג"כ במחשבת פיגול דהוי כאן תרתי לריעותא מחשבת פיגול ויציאת הקומץ לכן לא יצא מידי מעילה לפי שלא היתה הקטרה כדינה ולא היה לו שעת היתר לכהנים וגם אין חייבין משום פגול לפי שנתערב בה פסול אחר וכמו שנתבאר לעיל בפט"ז מהל' פסולי המוקדשין ה"א יעוין שם היטב וכ"ז פשוט.

ובדין ו' בנטמא הקומץ דבזה ודאי מועיל הזריקה כמבואר בדין ב' רק שההקטרה היה חוץ לזמנו מועלין בו לפי שס"ל כרב גידל דאין זריקת פיגול מוצאת מידי מעילה (עיין לעיל הלכה ג') וחייבין עליו משום פיגול לפי שקרבו כל מתיריו ואי משום טומאה לית לן בה.

ובדין ז' בקמץ בשתיקה ויצאו השיריים והקטיר הקומץ חוץ לזמנו דיש כאן תרתי לריעותא דהקטרה היה במחשבת פיגול והיה ג"כ יציאת אימורים או דהקמיצה היה חוץ לזמנו והזריקה היה בשתיקה דיש ג"כ תרתי לריעותא בקמיצה וביציאת השיריים או דבין הקמיצה ובין ההקטרה היה במחשבת פגול ובאמצע היה יציאת שיריים והנה לר' עקיבא דיציאת שיריים לא מעלה ולא מוריד וכמו שנתבאר בדין ג' א"כ אין כאן רק ריעותא חדא דנעשה במחשבת פגול ולכן ס"ל דמועלין בו דזריקת פגול אינה מוציאה ממעילה (כמו שנתבאר בדין ו') אבל חייב משום פגול דקרבו כל מתיריו במחשבת פיגול מיקרי והוי כאילו לא נתערב בו פסול אחר משא"כ לר' אליעזר דאין זריקה מועלת ליוצא א"כ נתערב בו פסול אחר דיציאה לכן ג"כ אין חייבין משום פגול (ולכו"ע אין חייבין משום נותר ומשום טומאה).

ובדין ח' בנטמאו השיריים וס"ל דציץ מרצה על אכילות (וכמו שנתבאר בדין ד') והוי כאילו לא נטמאו רק שהיה בו פסול שהקטיר חוץ לזמנו (וה"ה בקמץ חוץ לזמנו והקטיר בשתיקה או שקמץ והקטיר חוץ לזמנו וכמו שנתבאר בדין ז' רק שלא רצה להאריך ונשמע זה מדין הקודם) לכן כו"ע מודים שחייבים עליו משום פיגול דלא נתערב פסול אחר בזה אבל מועלין בו דזריקת פיגול אינה מוצאת מידי מעילה.

ובדין ט' הדבר פשוט כמו בדין ז' כי טעם אמר להן והדבר מובן מאיליו. והנה הארכתי בבאור התוספתא כי כמה הלכתא גברוותא איכא למישמע מינה חדא דהלכה דזריקת פיגול אינה מוציאה מידי מעילה. ומדין ז' מוכח דאפי' פיגל בשחיטה והזריקה היתה כתיקונה דמ"מ אין מועלת להוציא מידי מעילה ודלא כמו שמשני במעילה ג' ב' רק כמסקנא דהתם ז' א' דאם פיגל בשחיטה וזרק בשתיקה אינו מוציא מידי מעילה יעו"ש היטב ודוק. ועוד נשמע מינה כי בדם מודה ר"ע דאינו מועיל ליוצא וגם נתגלו דברי רבינו בסעיף זה והמפרש כתב דכללא הוא דס"ל דזריקת פיגול מוציאה מידי מעילה רק היכא שנתערב בו פסול אחר הוי זריקה פסולה ואינה מוציאה מידי מעילה ולא הוי פיגול יעו"ש ודבריו אין לו שחר וכמו שרמזתי עליו לעיל ה"ב ד"ה אין מועלין יעו"ש היטב ודוק היטב בכל מש"כ כי נכון הוא בעזר ה'.

יצאו השיריים וכו'. כבר נתבאר זה בעזר ה'. ועיין מרן שהקשה מהא דלעיל פ"ב ה"ז שכתב ואם נפסלו השיריים או שחסרו יעו"ש ובאמת בש"ס במנחות י"ב א' לא נזכר שם רק שחסרה ומטעם דדילמא זה גרוע מיוצא אבל יוצא לר"ע פשיטא לן דמוציא מידי מעילה וכן טומאה וכמש"כ לעיל פי"ב מהל' פסולי המוקדשין הי"ד וכן לעיל שם פט"ז הי"א לא העתיק רק חסרו השיריים ובאמת לא ידעתי מקור לדברי רבינו בפ"ח. אבל

דלא לישווייה ט"ס צ"ל על כרחך דנפסלו לא מיירי בטומאה ויוצא רק דומה לחסר כמו התליעה הסולת שנתבאר פסולו לעיל פ"ו מהל' איסורי מזבח ה"א שנגעו בה מחמת פסול בע"מ כמו דאיתא שם ובהלכה ג' יעו"ש היטב וכדומה לזה ועוד צ"ע בזה ואולי י"ל שנפסלו היינו שיצאו כולם או נטמאו כולם (אבל הא בנטמאו כולם אין מקריבין קומץ עליהם וכן ביצאו כולם כמבואר לעיל פי"א מהל' פסולי המוקדשין ה"כ וצ"ע).

גם מש"כ בשם ר"י קורקוס דמיירי ביצאו מקצת השיריים והנה כן כתבתי לעיל בהלכה ט' בתוספתא בדין ג' ונתתי שמחה בלבי שכוונתי לדעתו הגדולה.

הלכה י

מק"ק כולם וכו'. משמע אפי' נהנה מחטאת דינא הכי ולא דמי לנהנה מדמי חטאת שמבואר לקמן בפ"ד ה"ז דלא דמי דמים לגוף הבהמה כיון דנהנה מגוף הבהמה מ"מ הבהמה עצמה קרבה חטאת כמצותה לכן אין דינה כחטאת המתות וכן משמע לכאורה שם בש"ס דדוקא בנהנה מדמי חטאת אז הדין באם כיפרו הבעלים ילך לים המלח אבל אכתי צ"ע קצת בזה.

לנדבה. כרב במעילה ט' ב' ומש"כ מרן בשם ר"י קורקוס הטעם משום דהא דתניא כוותיה דלוי אינו עיקר כיון דהוא בעצמו תני לה יעו"ש עיי"ש היטב בתוס' ד"ה הלמידין וכו' שלא כ"כ יעו"ש וביותר נראה שסמך על התוספתא.

ללשכה. עיין מרן בשם התוספתא דסוף מעילה.

הלכה יא

ק"ק שנטמא וכו'. מעילה י' א' מבואר דמפרש בנהנה קודם זריקה וכן פרש"י התם אבל התוס' בד"ה הכל מודים וכו' פירשו דמיירי שנטמא קודם זריקה והוא נהנה אחר זריקה יעו"ש היטב דהוכיחו מהא דשם ו' ב' דפליגי ר' אליעזר ור' עקיבא לגבי יוצא יעו"ש היטב אמנם באמת לפי מה שהבאתי התוספתא דמנחות לעיל ס"ק כ"א מבואר שם דהכל מודים דנטמאו השיריים דהציץ מרצה עליו יעו"ש וא"כ מותר מטעם דהוי זריקה מעלייתא והוי כמו שעת היתר לכהנים ואילו הכא משמע דלכן לא מעל משום דלא חזי למידי ומאי קא מפסיד משמע דהטעם כיון דבלא"ה פסולי לא מיקרי קדשי ה' ולהתוס' צ"ל דאה"נ קאמר מאי קא מפסיד כיון דזרק כבר א"כ הרי הורצה והוי כשאר קדשי קדשים שיש בהם היתר לכהנים (ועיין בהתחלת דבריהם יעו"ש) ודחוק קצת. ולדברי רש"י ורבינו יש לומר דהתם ביצאו מקצת האימורים שהדם נזרק כהלכתו א"כ יש בו מעילה קודם זריקה כשאר קדשי קדשים קודם זריקה משא"כ הכא דמיירי בנטמא כל הבשר דאז הוי קדשים פסולים ואין הדם נזרק עליהם לכן לא מיקרו קדשי ה' ועיין

לעיל פ"א מהל' פסולי המוקדשין הלכה ל"א יעו"ש היטב ומ"מ צ"ע בזה דהו"ל למעול מד"ס כמו קדשים שמתו לעיל הלכה א'.

אע"פ שהעלן וכו'. שם בש"ס משמע דווקא משהעלן לראש המזבח דפטור מטעם דנעשה מצותו משא"כ אם נהנה קודם שהעלה לראש המזבח דחייב ומיירי לאחר זריקה ועיין לעיל פ"ב ה"א יעו"ש וא"כ זה שכתב רבינו אע"פ שהעלן לראש המזבח דמשמע דזהו רבותא וכ"ש אם לא העלן לראש המזבח דלא מעל צ"ע. ואם נימא דמיירי שנהנה מהם קודם זריקה וקמ"ל אע"פ שהעלן לראש המזבח אע"פ שקלטן המזבח מ"מ לא מעל חדא דלישנא דש"ס לא משמע כן דמשמע דהטעם משום שכבר נעשה מצותו ועוד דהא כבר כתב זה בפ"ב ה"א וצ"ע.

הלכה יב

חלבן וביציהן וכו'. שם במעילה י"ב ב' ובתו"כ ויקרא דבורא דחטאת פ"כ. ומה דאיתא שם י"ג א' מה בכור מועלין בו וכו' ר"ל דאסור ליהנות ממעשר וכ"כ תוס' יומא נ"ט ב' ד"ה והרי וכו'.

הקדשים וכן וכו'. שם י"ג א' ובמכילתא משפטים פרשה י"ט.

ולומר חלב וכו'. כן פי' רבינו בפי' המשניות שם וכ"ה שיטת התוס' בד"ה אתיא וכו'.

הקדש לוולדות וכו'. עיין ראב"ד ומרן.

הלכה יג

למזבח קדושת וכו'. מעילה י"ב ב'.

דמי בהמה וכו'. דאם היה אומר על בהמה דמי זה לשלמים היה הוא בעצמו קרב כדאיתא בהל' ערכין פ"ה הי"ד ולעיל בפט"ו מהל' מעשה הקרבנות ה"ה יעו"ש היטב.

כמו שיתבאר. לקמן פ"ה הי"ג.

פרק ד

הלכה א

לחטאתו לעולתו וכו'. נזיר כ"ד א' ב' כ"ו ב' כ"ח ב' מנחות ד' ב' כריתות כ"ו ב' מעילה ט' ב' י"א א' ועיין תוספתא דמעילה פ"א.

לשלמים אין וכו'. שם יעו"ש היטב.

הלכה ב

אבר אחד וכו'. תמורה י"א ב' ערכין ה' א' ועיין לעיל פ"ה מהל' ערכין הי"ד ועיי"ש במרן ולח"מ מש"כ בזה. ואולי י"ל דרבינו מפרש דהאיבעיא הוי אליבא דרבנן דס"ל תמכור

לצורכי עולות ודמיו חולין וה"ק היכא פשטה קדושה בכולה דצריך להקריבה עולה היינו דוקא דהקדישה קדושת הגוף או אם הקדישה לקדושת דמים חל עלה קדושת הגוף וכדאיתא בהל' ערכין פ"ו ה"ח אבל הכא דלא הקדיש רק חד אבר לדמים ואי נימא שיקריבו כולה עולה א"כ הוו שני מיגו חדא דמיגו דחל בה קדושת דמים חל עלה קדושת הגוף וחדא מדחל אחד אבר ממילא פשטה נמי בכולה ולא תועיל בה פדיון רק צריך להקריבה כולה זה הוי בעיא ולא איפשיטא ולכן פסק מספיקא דתקרב כולה ולא תפדה אבל אה"נ דתמכר לצרכי עולה והמעות חולין לבד מאותו אבר כן י"ל לכאורה וכן יש לדייק מדברי מרן שכתב דבפט"ו מהל' מעשה הקרבנות ביאר היאך תקרב עכ"ל והיינו ע"כ כוונתו למש"כ דאילו למש"כ הוא בפ"ה מהל' ערכין א"כ מאי שייטיה להא דהל' מעשה הקרבנות דשם מיירי בהקדיש אחד לגופו משא"כ הכא דיש ספק אולי פשטה קדושה בכולה וצריך להקריבה ואינו רשאי למוכרה כלל רק צריך להקריבה לעצמו ודוק היטב ועיין בפ"ה מהלכות ערכין הלכה ט"ו. ובזה יש ליישב נמי הא דעולת העוף דפט"ו מהל' מעה"ק ה"ב על דרך זה דהאיבעיא היה אם מחויב למוכרה לצרכי עולות ומיושב מה שקיהה בזה שם מרן והלח"מ יעו"ש מש"כ שם.

לפיכך תקרב ולא יפדה כצ"ל. וכ"ה בפ"ה מהל' ערכין שם וכ"כ מרן כאן.

אין מועלין וכו'. עיין בהשגת הראב"ד שכתב וז"ל א"א למה אין מועלין בפדיונו אטו קדושת דמים מי לית ביה מעילה ואולי יאמר משום דאינו ראוי לפדיון שמא אינו רשאי לפדותו כשהוא תם עכ"ל וכוונתו למש"כ מרן בשם ר"י קורקוס יעו"ש היטב והבן אמנם מש"כ מרן די"ל כיון דאמר לדמיו ולמזבח אפ"ל שדבריו סותרים את דבריו יעו"ש לא יכולתי להולמו דהא המקדיש זכר לדמיו קדוש קדושת הגוף ועיין לעיל פט"ו מהל' מעשה הקרבנות הל' ה' וז' יעו"ש גם מש"כ דאין מועלים בדמים היתרים על אותו אבר לכאורה צע"ק דאטו ציירי וחתימי אותן מעות דשל אותו אבר ועל כל המעות שנהנה י"ל דהם של אותו אבר. והנה זה יש ליישב על פי מש"כ לקמן בפ"ז ה"ו יעו"ש היטב והבן.

אמנם לפי מש"כ למעלה בד"ה אבר אחד ניחא דהא התם בתמורה ובערכין משמע דאי לאו קרא הו"א דהאומר אבר זה יהיה עולה ה"ז כולה חולין דהכי איתא שם יכול תצא לחולין וכו' וא"כ בכה"ג דהאומר דמי אבר זה למזבח כיון דלא איפשיטא הבעיא י"ל דכולה חולין לכן אין מועלין בפדיונה (ואף דאיתא בערכין דהאומר ראש פרה זו הקדש אין להקדש אלא ראשה הא ראשה מיהא אית לה התם שאני דהוי אבר שהנשמה תלויה בו משא"כ הכא) אבל יש לעיין א"כ הו"ל למימר דאם נהנה מהקרבן עצמו לא מעל

דשמא הוא חולין ויש ליישב דמ"מ כיון דעומד להקריב מספק א"כ על כרחך הוא קדוש למזבח ומועלין בה משא"כ בדמיו וצ"ע בזה.

הלכה ג

לנזירותו אסור וכו'. כבר ציינתי בהלכה א' יעו"ש היטב.

לחטאתי והשאר וכו'. נזיר כ"ו ב' ובתוספתא פ"ק דמעילה ועיין בשקלים פ"ב ה"ד ובנזיר פ"ד ה"א.

מעל. אף דיש בו מעות שלמים ולא אמרינן כאן דראוין להביא בכולם שלמים כדלעיל כיון דאמר השאר לנזירותי הוי כאילו אמר לקרבנות נזירותי וכמש"כ התוס' בנזיר כ"ד ב' בד"ה יפלו וכו' ושם כ"ו ב' ד"ה תניא וכו' והובא ג"כ במרן או דמיירי במת וכמבואר שם בתוס' שם ושם וכתבו התוס' שם ד"ה תניא וכו' דלאו דוקא בכולו אלא ברובו יעו"ש.

לעולתי והשאר וכו'. שם.

בכולן מעל. רש"י כתב שם הטעם דהכא בחי מיירי ולכן מועלין ג"כ בדמי חטאת דבשלמא כשמת והדמי חטאת הולכין לים המלח אז לא מועלין בו אבל כשהוא חי והדמים עומדים לחטאת ולהקריב אה"נ דמועלין בו יעו"ש אמנם לשיטת התוס' דמיירי הכא במת צ"ל כיון דהם סתומים והם הולכין לנדבה לכן מועלים בהם וא"ת א"כ אף בנהנה במקצתן מועלין בהם דאין כאן שלמים י"ל דכל זמן שלא הוקרבו לשם עולת נדבה לא נפקי משם שלמים שם. בתוס' ד"ה והשאר וכו' יעו"ש אבל בתוספתא איתא דמעל במקצתן וכן הגיה הגר"א בש"ס שם.

אלו לעולתי וכו'. תוספתא שם פ"ק דמעילה ועיין כאן במרן ושם במפרש יעו"ש היטב.

הלכה ד

שהפריש מעות וכו'. תוספתא שם פ"ק ועיין נזיר כ"ו א'.

כמו שביארנו בנזירות. ר"ל בדין נזירות לעיל הלכה ג' ובפ"ט מהל' נזירות.

הלכה ה

ה"ז לא וכו'. נזיר כ"ח א' כריתות כ"ז ב' תוספתא דכריתות פ"ב.

הלכה ו

שתי סלעים וכו'. כריתות כ"ו ב' ובתוספתא שם פ"ד יעו"ש ועיין במל"מ מה שהאריך בזה וכל דבריו פשוטים המה ומה שהגיה ברש"י במשנה וכתב שסוף דבריו שייכים המה בגמ' יעו"ש בהגמרות שלפנינו נדפס כהגהתו. ועיי"ש מה שמביא עוד מהתוספתא יעו"ש וכבר הבאתי זאת בפ"ד מהל' פסולי המוקדשין הכ"ה יעו"ש.

אחד לאשם וכו'. אבל אם מתחלה לקח לחולין ולא קנה עוד לאשם הדין הוא שיכלול הקרן עם החומש עם האשם שיקנה אח"כ כ"ה במל"מ. ועיין מש"כ המל"מ בהא דאי מכפר אדם בכינוס חומשין יעו"ש והתימה שלא הביא רבינו זה ואולי לפי שכבר ביאר בפ"ד מהל' המוקדשין הכ"ד שאדם מתכפר בשבח הקדש אע"ג דהושבח מאליו יעו"ש היטב וכ"ש הכא וקצת צ"ע בזה.

הלכה ז

מדמי חטאת וכו'. מעילה ט' ב'.

ואח"כ קרבה וכו'. רש"י פי' שם בד"ה אם כבר וכו' דמיירי שלא נודע לו שמעל עד שכבר קרבה חטאתו יעו"ש אבל התוס' שם בדבור המתחיל לא קרבה וכו' ובדבור המתחיל כבר קרבה וכו' פירש כמו שכתב רבינו דמיירי שנודע לו קודם שקרבה חטאתו והוסיף רבינו לומר דאפילו שילם קודם שקרבה חטאתו רק שלא כללם בדמי חטאתו דהדין דילך לים המלח דהכל חד טעמא הוא.

המעילה וחומשה וכו'. עיין במרן מה שכתב בזה בשם ר"י קורקוס והנה תירוץ הראשון שחילק בין גוף החטאת לדמים יעו"ש לכאורה אין זה נכון עיין לעיל פ"ה מהל' פסולי המוקדשין ה"א יעוין שם היטב אמנם התירוץ השני נראה נכון לדינא ועיין שם בלח"מ הלכה ב'.

אחר שקרבה וכו'. שם במעילה י' א' מימרא דרבא.

הלכה ח

לא עשה וכו'. פסחים פ"ט ב' ותוספתא שם פ"ז. ועיין בצל"ח מה שכתב בזה ועיין בספר מעין החכמה במצות עשה של מעשר בהמה מה שכתב בזה (ועיין ב"ק ס"ו ב' תוס' ד"ה דגזל וכו' יעוין שם היטב ויש ליישב קצת לפי דבריהם יעו"ש היטב ויש לעיין בזה) ודברי מעה"ח יש לעיין בם עיין לקמן פ"א מהל' קרבן פסח ה"ה ד"ה והפסח כשר בכל המקומות שציינתי שם ובר מן דין אדיליף ממעשר לילף מבכור איפכא וצ"ע.

הלכה ט

בנדרים כיצד וכו'. נדרים ל"ה א' שבועות כ"ב א' ב' ועיי"ש בתוס' בנדרים ושבועות וביבמות פ"ח א' ד"ה אי קסבר וכו' שכתב דמיירי בקונם יעו"ש היטב ועיין לקמן הלכה י'.

ועיין במל"מ מה שנסתפק בזה אם אוסר הנאתו על חבירו אם יש בזה מעילה די"ל דדוקא בדבר מסוים יש בו מעילה יעו"ש ויש לפשוט לכאורה קצת מהא דפ"י דהל' נדרים הי"ב שכתב ואם הלכה לפני הפסח והרי היא מהנה אותה לפני הפסח הרי זה לוקה וכתב

שם מרן דהיא ודאי לוקה יעוין שם והקשה שם הלח"מ והא שם לעיל בפ"ה ה"א כתב דשמעון אינו לוקה יעוין שם ומתוך כך אפ"ל דמה שכתב דשמעון אינו לוקה הרי דוקא בבל יחל אינו לוקה אבל משום מעילה אה"נ דלוקה ומרן כוונתו משום מעילה ועיי"ש בלח"מ פ"ה וא"כ אף דאסר הנאתה עליו מ"מ יש בה משום מעילה ומינה היכא דבזדון עבר עליה חייב משום בל יחל ומשום מעילה ונפשט ג"כ ספיקא קמייתא דהמל"מ יעו"ש היטב שנסתפק אם אסר על עצמו פירות חבירו יעו"ש היטב וצ"ע בזה.

של הפקר וכו'. בנדרים ל"ד ב'.

הלכה י

עליך הקדש וכו'. נדרים ל"ה א'.

מצטרפין. מרן לא הערה מקורו והיא משבועות כ"ב א' שם לתירוץ דרבינא יעו"ש היטב.

הלכה יא

קרבן אם וכו'. נדרים כ"ח א'.

אינן צריכין וכו'. שם ב' כעולא וס"ל לרבינו כשיטת הרשב"א דשם מובא בר"ן דאף לעולא כ"ז שלא נקצצו אם פדאן חוזרות וקדושות יעו"ש מש"כ הר"ן בזה ועיי"ש בירושלמי ובקדושין פרק ג' ה"ה יעוין שם היטב ועיי"ש ברא"ש כ"ט א' ד"ה לבר פדא וכו' דקאי בשיטת הרשב"א ורבינו וכ"ה דעת התוס' יעו"ש ועיין לעיל סימן מ"ט סעיף ז' ובמש"כ שם יעוין שם היטב.

הרי אלו וכו'. שם ל' א' ובירושלמי שם ושם בקדושין והנה מימרא זו בש"ס שלנו הוא בשם ר' יוחנן ובירושלמי היא אליבא דחזקיה דהא ר"י ס"ל התם דאם פדאן הוא גם כן אינן חוזרות וקדושות יעו"ש.

פרק ה

הלכה א

לבדק הבית וכו'. מעילה י"ג א' ב"ב ע"ט א' תוספתא מעילה פ"א תו"כ ויקרא דבורא דחטאת פ"כ יעוין שם היטב.

תרנגולים. מעילה י"ב ב' ובתוספתא שם ובתו"כ שם.

חומץ וציר וכו'. כ"ה בתו"כ שם וקחשיב שם דגים וחגבים ובתוספתא קחשיב שם ג"כ אפי' חלב ואפילו גבינה ואפילו מורייס יעו"ש.

זבל. שם במשנה דמעילה ובתוספתא שם ובתו"כ שם. ומש"כ או עפר או אפר וכו' עיי"ש י"א ב' תוס' ד"ה המקדיש דישון וכו' ובבור מלא מים לא הזכיר ועיין בפרק כ"ז מהל' מכירה יעו"ש היטב ודברי התוס' יו"ט פרק ה' דב"ב.

הלכה ב

מצטרפים זה וכו'. שם במעילה ט"ו א' ותוספתא שם פ"א ודוקא למעילה הוא דמצטרפין אבל לא לד"א יעו"ש.

הלכה ג

והאכיל את וכו'. שם י"ח ב' כ' א' ובתו"כ שם פרשה י"א.

הלכה ד

לזמן מרובה וכו'. שם י"ח ב' כ' א' כריתות י"ח ב' ובתו"כ שם.

הלכה ה

בתלוש מן וכו'. שם י"ג א' י"ח ב' ועיי"ש בתוס' י"ג א' ד"ה ומועלין וכו' וב"ב ע"ט א' ד"ה ומועלין וכו' ועיין תוספתא דמעילה פ"ב ובתו"כ שם פרשה י"א (ועיין ברש"י דב"ק ו' ב' בד"ה שור רעהו וכו' ויש לעיין קצת בדברי רש"י ועיין במל"מ כאן הלכה א' לענין חרמי כהנים יעו"ש) ועיין בגיטין ל"ט א' ד"ה עבדא וכו' ובערכין כ"א א' ד"ה ה"ג וכו'.

מאבקה ונהנה וכו'. שם י"ג א'.

מועיל לשדה וכו'. עיין מרן מה שכתב בזה ואילולי דמסתפינא אמינא כי ט"ס הוא וצ"ל מועיל לדישה ונתחלפו האותיות באיחור ומוקדם.

חרש שדה וכו'. זה נלמד מדין הדישה, ופשוט.

במערת הקדש. שם כ' א' ובתוספתא פ"א יעו"ש.

בית בנוי וכו'. עיין במרן ובמל"מ מה שפקפקו בזה ועיין בלח"מ לעיל פ"ו מהלכות ערכין מש"כ בזה ומצאתי בשער המלך פ"ג מהל' אישות ה"ג שתירץ לקושייתם בטוב טעם לחלק בין דר בו בתורת שכירות שהוא מוציא מרשות הקדש לרשותו ובין נהנה בעלמא דגמרינן מתרומה ובתרומה לא אשכחן תלוש ולבסוף חיברו דליהני יעו"ש היטב והנה מש"כ בפשיטות דבתרומה לא מצינו תלוש ולבסוף חיברו דניהוי כתלוש לענין תרומה עיין במנחות ע' א' דיש איבעיא בזה יעו"ש ומ"מ נראין דבריו דלענין זה ליתא במחובר דנחייב עלה מיתה וחומש וכדמסיק הש"ס שם ורש"י במעילה י"ח ב' כתב הטעם דלא מצינו תרומה במחובר דכתיב ראשית דגנך יעו"ש ולכאורה לא הוה צריך לכתוב רק כמש"כ (ודע שנדפס שם במנחות על הגליון דלא מצא משנה ובריית בשום מקום דתרומה ליכא במחובר יעו"ש ועיין בתרומות פ"א מ"ה ובקדושין ס"ב ב' אבל יש

לדחות דאולי ממחובר על מחובר איתא שפיר אך בפסחים ל"ג א' משמע דליתא כלל במחובר דאי איתא במחובר א"כ היכי משכחת לה דליכא לתרומת חמץ שעת הכושר ומשום דאחמיץ במחובר הא אכתי היה לו שעת הכושר קודם דאחמיץ יעו"ש והבן, והנה לפי דחיית הש"ס במנחות התם שפיר יש תרומה במחובר אמנם מ"מ דוקא באימרח בכרי אבל בלא"ה פשיטא ליה דלא וי"ל דמיירי רש"י הכא בדלא אמרח בכרי ולכן מייתי קרא ראשית דגנך דקודם מירוח לא חל עליו תרומה במחובר ואכתי צע"ק בזה ועיין ספרי קרח פיסקא ק"כ) וע"ע ירושלמי שבת פ"ט הלכה א'.

הלכה ו

מועלין בהן וכו'. י"ג א' ופסק כרבי יוסי ועיין מרן בשם ר"י קורקוס ומש"כ ראיה מההיא דפסחים נ"ו ב' צע"ק דהא מבואר התם דנהי דמעילה ליכא איסורא איכא יעו"ש אלמא דכך היא הלכה דאל"כ הו"ל למימר ורבנן סברי דיש מעילה בגידולים גם מה שהביא ראיה מההיא דתמורה ל"א ב' יעו"ש י"ל דקאי אחלב וביצים יעו"ש בש"ס. שוב מצאתי בתוס' יו"ט שהרגיש שם בזה ולי היה נראה לומר כי לפי דבתוספתא מעילה ר' יוסי הוא מכריע בין ר' מאיר ובין ר' אלעזר ב"ר שמעון יעו"ש היטב ועיין עוד בתו"כ שם פ"כ (ועיין בהגה"ה שבמרן ודבריו מגומגמין דהתוס' כתבו שפיר מה שכתבו דרבי יהודה לא נזכר במשנה).

הזבל והפרש וכו'. מעילה י"ב ב'.

יעשו בהן וכו'. רש"י פי' שם דאם מעל ישלם הקרן ללשכה אבל התוס' השיגו עליו ופי' כרבינו וכ"מ בתוספתא פ"ק יעו"ש.

מעין שהוא וכו'. מעילה י"ג ב' ורש"י פי' שם שהוא נובע משדה הדיוט ועובר דרך שדה הקדש יעו"ש וכן פי' הרע"ב יעו"ש וטעמם נראה דאל"כ הוי גידולי הקדש אבל מפי' רבינו כאן אין נראה כן.

הגדלה בשדה וכו'. שם ועי"ש בפי' רש"י ותוס' שהם מפרשים בערבה שזוקפין אותה אצל המזבח והיינו כפי' הראב"ד ורבינו ס"ל בערבה הגדלה בשדה הקדש ולפי שאינה ראויה לשום דבר וכמש"כ בפירושו למשניות שם יעו"ש.

של הדיוט וכו'. מעילה שם ובב"ב כ"ו ב' וכאוקימתא דרבינא יעו"ש.

הלכה ז

האילן של וכו'. מעילה י"ב ב' י"ג א' וכתב מרן וז"ל ומשמע דקן דאתיא עצים מעלמא נהנים ממנו ויש לתמוה על רבינו שסתם וכתב שאין נהנין בו עכ"ל ואילו הוי חזי ליה מש"כ בתוס' שם ד"ה שבאשרה וכו' דגם בעצים דאתי מעלמא אסורים כאן וכאן יעו"ש

היטב לא היה מתמה על רבינו שוב ראיתי בתוס' יו"ט תמה עליו בזה ונראה לענ"ד כי רבינו היה לו הגירסא שבע"ז מ"ב ב' ושם מבואר דבעצים דאתו מעלמא בקדשים לא נהנין ולא מועלין ובאשרה מותרת ועיין בפי' המשניות לרבינו במעילה והבן היטב ומיושב גם כן מה שתמה התוס' יו"ט יעו"ש ודוק.

הלכה ח

את היער וכו'. מעילה י"ב ב' תוספתא שם פ"ק.

הלכה ט

ששפו עצי וכו'. במעילה י"ד א' ובתוספתא פ"א.

שחתכו מעת וכו'. אבל קודם לכן לא דהגזברים אינם מקדישין רק סמוך להבנין יעו"ש ע"ב.

והוא הגוף וכו'. עי' בראב"ד שהשיג ע"ז הפי' והביא ראיה מהא דע"ז מ"ב א' מ"ח ב' יעו"ש אבל שם הגירסא הנבייה וכאן גורס רבינו במשנה הנמייה וכ"ה בתוספתא יעו"ש לכן נ"ל להגיה כן כאן ברבינו ולא בנמייה ועיין מרן מש"כ בזה.

הלכה י

ולא בשערו וכו'. גיטין ל"ט א' וסנהדרין ט"ו א'.

הלכה יא

פירות הקדש וכו'. פ"ט דתרומות מ"ד ועיין בתוספתא שם פ"ח והובאה במרן ואין לה הבנה כל עיקר והגר"א הגיה שם שכצ"ל גידולי תרומה אין חייבין עליהן קרן וחומש ואין משלמין מהן על מקום אחר אלא לפי חשבון וחייבים בחלה הידים וטבול יום אין פוסלין בהם וכו' ופי' שם המפרש (הראשון) דאם אכל תרומה ודאית וצריך לשלם קרן וחומש מאלו הגידולים לא ישלם רק כפי החשבון שיש בהם חולין ורצה לומר אם זרע תרומה סאה ונעשה שתים ואכל סאה תרומה ורוצה לשלם מהגידולין צריך לשלם כל הסאתים יעו"ש והנה לפי' זה לא קאי רק על גידולי תרומה ולא על גידולי הקדש וכן משמע מרבינו לעיל פי"א מהלכות תרומות הל' כ"א עיין במרן ואולי אפ"ל דרבינו למד זה מקל וחומר דמה אם בגידולי תרומה דהם תרומה כך כ"ש בגידולי הקדש דהם חולין לא כ"ש, ופשוט.

ודע דבעניין הפדייה יעו"ש בירושלמי ולפי שהוא מגומגם אמרתי להעתיק כפי מה שהוגה בשנות אליהו וזה לשונו ר"א בשם ר"י פודה את כל האוצר בדמי אותה סאה הפרש בין הקדש למע"ש מע"ש בין בדבר שזרעו כלה ובין בדבר שאין זרעו כלה נפדה בדמי אותה סאה אלא דבר שזרעו כלה נפדה בשער הראשון דבר שאין זרעו כלה נפדה

בשער שעומד בו הקדש בין דבר שזרעו כלה ובין דבר שאין זרעו כלה אין לו אלא מקומו ושעתו אבל דבר שזרעו כלה פודה את כל האוצר בדמי אותה סאה שזרע ובדבר שאין זרעו כלה פודה בדמי כל האוצר עכ"ל.

הלכה יב

עליהם מים וכו'. ב"ב צ"ז א' ומיירי במצא כדי מדתו או רמא תלת ואתי תלתא ופלגא עיין ברשב"ם ובתוס' דבור המתחיל שמרים וכו' ועיין מרן.

בקדשי בדק הבית וכו'. שם מרומיא דברייתות.

הלכה יג

תרנגולת למזבח. שם במעילה י"ב ב' בש"ס ועיין שם בתוספתא פ"ק ובתו"כ שם פ"כ ועיין לעיל סימן צ' סעיף י"ג יעו"ש.

תורים לבדק הבית. שם במשנה ובמעילה פ"ק בתוספתא ובתו"כ שם.

כמו שביארנו. לעיל פ"ג ה"ג.

הלכה יד

שבלו מועלין וכו'. קדושין נ"ד א' ואף ששם אליבא דר' מאיר ומשמע לכאורה דחכמים פליגי עליו מ"מ כיון שלא מצינו בהדיא מי שחולק עליו פסק הלכה כוותיה ועיין במל"מ מש"כ בזה ועיין בס' שעה"מ.

וניתנו ליהנות וכו'. ואף שזה אליבא דר"מ ומשמע דלר"י מועלין מ"מ דוקא לרב הוא דמוקמינן כן אמנם למסקנא דר"מ ס"ל בשוגג אין מתחלל א"כ יש לומר דכו"ע ס"ל דאין מועלין מטעם שניתנו ליהנות בהן ועיין רש"י יומא ס' א' ועיין לקמן פ"ו הי"ג יעו"ש היטב דאין מועלין בשירי הלשכה ואף לפי מאי דקאמר הש"ס דלר"י מועלין בשירי הלשכה היינו לפי הס"ד אבל לפי המסקנא גם לר"י אין מועלין (ואף אם נימא דלר"י מועלים היינו מטעם דס"ל דלוקחין מהשיריים קרבנות עיי"ש בתוס' ד"ה מועלין וכו' מש"כ בשם הירושלמי ודוק) ועיין בספר המקנה מש"כ בזה וביתר אחרונים שם וע"ע שם בתוספות ד"ה בכתנות וכו' שכתב דכאן מיירי באותם שלא נתחנכו עדיין יעו"ש ועיי"ש בחי' רמב"ן וריטב"א יעו"ש היטב ועי' לעיל פ"ח מהל' כלי המקדש ה"ה ומש"כ שם יעו"ש היטב) ויש כאן אריכות דברים בזה ועיין במפרשים שם ולא רציתי להאריך עוד בזה.

הלכה טו

לבדק הבית וכו'. עיין זבחים מ"ה א' ערכין ה' ב' תמורה ב' ב' ג' א' תוספתא דזבחים פ"ה. ומה שהקשה מרן למה פסק כר' שמעון יעו"ש אפשר לומר לפי שבתו"כ אמור

פרשה ד' איסתם כר"ש יעו"ש ועיין מש"כ עוד בסימן פ"א סעיף כ"ד יעו"ש היטב וע"ע בתוס' זבחים מ"ה א' ד"ה דומיא וכו' ותמורה ב' ד"ה בד"א וכו' יעו"ש היטב.

מדברי סופרים. תמורה ג' א'.

הלכה טז

של הקדש וכו'. עיין לעיל פ"ב מהל' כלי המקדש ה"י יעו"ש.

פרק ו

הלכה א

בכלי זהב וכו'. עי' מעילה י"ח א' וי"ט א' ובתוספתא שם פרק ב' ומש"כ רבינו דהמשתמש בכלי זהב טהור אינו פוחת יעו"ש היטב והנה שם י"ט א' מבואר דהוא פוחת ועיי"ש בתוספות י"ח א' ד"ה במאי קמיפלגי וכו' יעו"ש היטב שהעלו דזהב נפגם לזמן מרובה יעו"ש ועיין כתובות ס"ז א' ובתוס' שם ד"ה זהב וכו' דיש חילוק בין תכשיטי זהב דלא פחתי ובין כלי זהב דפחתי אם משתמשין בהם רק אגב יוקרן לא משתמשי בהם כ"כ ולא פחתי יעו"ש וה"ז דומה למש"כ במעילה דפחתי לזמן מרובה ועיין בב"מ כ"ט ב' והנה לענין דינא יש לכוין גם דברי רבינו למש"כ התוס' (ועיין במנחות כ"ט א').

שאינו מחובר וכו'. עיין לעיל פ"ה הלכה ה'.

מעל. בזה גם חכמים מודים כדאי' במשנה שם ובתוספתא איתא מודה ר' עקיבא לחכמים יעו"ש והוא ט"ס וצ"ל מודים חכמים לר"ע יעו"ש.

שלבש בגדי וכו'. בלבוש העליון והתחתון גם ר"ע מודה דבעינן פגם כדאיתא התם י"ח א' ולא נחלקו רק במיצעי וגם זה איתא בתוספתא בט"ס יעו"ש היטב.

בקע בקורדום וכו'. שם י"ח א' ותוספתא שם.

דבר עצמו וכו'. שם י"ח ב' י"ט ב' ובתו"כ פרשה י"א יעו"ש היטב.

ויתכוין ליהנות. תוספתא שם.

ויפגום ויהנה וכו'. שם י"ח ב' ובתוספתא שם ובתו"כ שם.

בכחצי פרוטה וכו'. שם י"ט ב'.

שהתיר מטלית וכו'. וכ"כ רבינו בפי' המשניות י"ט ב' יעו"ש.

וכבר ביארנו וכו'. לעיל פ"ה הלכה ג' יעו"ש.

הלכה ב

התמימים שתלש וכו'. מעילה י"ט א' וכפי' רש"י ותוס' ובחנם תמה עליו הראב"ד וכמ"ש מרן ועיין רש"י שם ב' ב' ושם ט"ו א' יעו"ש.

פגם למתה וכו'. כיון שאין פודין את הקדשים להאכיל לכלבים רש"י שם ושם (וזה מיירי אפי' בתמימה וכמש"כ הרע"ב שם) ולשון רבינו הוא לשון תוספתא פ"ב.
כמו שביארנו. לעיל פ"ג הלכה א' ועיי"ש ט"ו א' דמשני מדרבנן ור"ל דמוכח הוא דאינו אלא מדרבנן.

הלכה ג

בקדשי בדה"ב וכו'. מעילה י"ט ב' קדושין נ"ה א' ועיין ר"ה כ"ח א' ופסחים כ"ז ב' תמורה ל"ד א' ועי' מעילה כ' א' ועיין תוספתא פ"ב דמעילה.
בשגגה נתחלל וכו'. עיין קדושין נ"ב ב' ושם כל הסוגיא והלכה כר' יהודה כדאיתא שם נ"ד ב' ועיי"ש נ' א' חגיגה י' ב' מעילה כ"א א' ועיין מש"כ לעיל פ"א ה"ג יעו"ש וע"ע תוס' קידושין מ"ב ב' ד"ה אמאי וכו' ועיין תו"כ שם פרשה י"א וע"ע פסחים ל"ב ב'.
והוציאו בתורת וכו'. עיין תוספתא מעילה פ"ב וז"ל נטל קרדום של הקדש ובקע בו אם נהנה ופגם בשו"פ מעל אם לאו לא מעל בא חבירו ובקע בו כולן מעלו נטלו הראשון ונתנו לשני הראשון מעל והשני לא מעל נטל חמור של הקדש ורכב עליו נהנה ופגם בשו"פ מעל ואם לאו לא מעל בא חבירו ורכב כולן מעלו נטלו הראשון ונתנו לשני הראשון מעל והשני לא מעל עכ"ל ולקמן אי"ה יבואר בזה והתוספתא זאת הובאה בקדושין נ"ה א' תוספות ד"ה אין וכו' ובב"מ צ"ט א' ד"ה וחבירו וכו' ובזבחים ל"ד א' ד"ה שקידשו וכו' ובמנחות ק"א א' ד"ה אע"ג וכו' יעו"ש ובמעילה י"ט ב' בד"ה אין מועל וכו' ובערכין כ"א א' ד"ה ה"ג וכו'.

הלכה ד

אלא בבהמה וכו'. ז"ל לפי שכתב מקודם דבקדשי בדק הבית אם נתנן לאחר הראשון מעל ושוב יצא מידי מעילה אבל בבהמה וכלי שרת אינו כן אע"ג דנתנן לאחר לא יצא מידי מעילה וכמש"כ התוס' בשם התוספתא בב"מ שם ובזבחים ובמנחות ובמעילה יעו"ש וכן היא כוונת רבינו וה"ק ואין מועל אחר מועל אף שנתן לאחר רק בבהמה וכלי שרת לבד ושוב מתחיל לפרש בבא הראשונה דבבדה"ב אין מועל אחר מועל וכו' ומפרש ואזיל עד סוף הסעיף ובסעיף ה' מפרש הא דבהמה דקדושת המזבח והנה הראב"ד הבין דרבינו בהאי כיצד קאי על הא דנקט אין מועל אחר מועל אלא בבהמה וכלי תשמיש וס"ל דרבינו מפרש להך בהמה וכלי שרת שבמשנה היינו קדשי בדה"ב והשיג עליו יעו"ש ומרן מתחלה עלה על דעתו שרבינו מפרש כן באמת דבהמה וכלי שרת היינו בהמה טמאה וכלי תשמיש בעלמא ושוב חזר בו ופי' דבהמה הוא בהמה טמאה וקדושה קדושת בדה"ב אבל כלי שרת היא קדושת הגוף יעו"ש היטב ובאמת כמה רחוק ודחוק

הוא ועי' בקדושין נ"ה א' שם משמע ג"כ דבהמה היא קדושת המזבח (ולמרן צ"ל דפריך התם מהא דכלי שרת דאין מתחלל וכ"ש בהמה הקדושה למזבח יעו"ש ודחוק) ועוד יבואר אי"ה לקמן מזה אף שגם זה דוחק דלפ"ז כוס של זהב דמיירי במתניתין מיירי מכלי שרת דגופו קדיש ורבינו כללו בדין בדה"ב (אמנם גם למרן יקשה זה) ועוד דא"כ אמאי נקט כלי תשמיש הו"ל כלי שרת ודין כלי שרת כתב רבינו לקמן בסעיף ה' ויותר נ"ל לומר כי באמת מפרש רבינו פי' דמתניתין כמש"כ הראב"ד וכל הראשונים רק זה כתב לשון בפ"ע והוא לשון עצמו ולא לשון משנתנו והוא לפי הדין המבואר בתוספתא. ויש לעיין בזה היטב (ועיין רדב"ז ח"ו סי' ב' אלפים ע"ז).

המשאיל קורדום וכו'. ב"מ צ"ט א' מימרא דר' אמי. ועיין במל"מ שהאריך להביא שיטות הראשונים בזה. והנה הביא מתחלה דברי התוס' דקדושין נ"ה א' ד"ה אין וכו' ויש לי גמגום בדברי התוס' שכתב וז"ל וי"ל דמיירי לעולם בקרדום שאינה כלי שרת ולק"מ דהא דאמרינן הכא אין מועל אחר מועל היינו כשהיה סבור שהכלי של חבירו ואז הוא מתכוין לגוזלה היכא דנתנו לחבירו כדין שליחות יד בפקדון דהיכא דמתכוין להוציאו מרשות לרשות נקרא גזלן על כל הפקדון אפילו לא הוציא אלא מקצתן אבל האי דתוספתא דקאמר בא חבירו ובקע בו ובא חבירו ובקע בו דכולן מעלו איירי דכל חד וחד יסבור שהוא שלו וכו' יעוין שם היטב והנה זה הלשון קשה לכאורה דהא קושייתם היתה דכאן איתא אין מועל אחר מועל והתם איתא דבא אחר ובקע בו ובא אחר ובקע בו כלם מעלו. אבל מהא דמסיק התם דאם נתן לאחר לא מעל מזה לק"מ וא"כ הו"ל לתרוצי בקצרה דהכא מיירי שהיה סובר שהוא של אחר לכן תיכף כשבקע בו גזלו ויצא מידי מעילה משא"כ התם דסבר שהוא שלו ולכן לא יצא לחולין רק עד שנתנה לאחר וא"כ למה כתבו ואם הוא מתכוין לגוזלה היכא דנתנו לחבירו וכו' ונותנה לחבירו מאי בעי הכא הא כיון דנותנה לחבירו אפי' כסבור שהוא שלו יצאת מידי מעילה וכמבואר בתוספתא דמזה מיירי התם ועוד אי מיירי שנתנו לחבירו א"כ אמאי צריך לאוקמי שסבור הוא שהיתה של חבירו אפי' אם היה סבור שהוא שלו נמי כל שמתכוין להוציא לרשות אחר יצא מידי מעילה וכמו שמסקו התוס' בעצמם.

והנה ראיתי בהגהות הב"ח שהתעורר בזה והגיה בתוס' דכצ"ל דאמרינן הכא אין מועל אחר מועל היינו היכא דנותנו לחבירו א"נ כסבור שהכלי וכו' לגוזלה כדי שליחות יד וכו' עכ"ל וא"כ שפיר מתורץ מה שהקשיתי דהתוס' תרי תירוצים קאמרי חדא דיש לחלק בין היכא דנותנו לאחר ובין היכא דאין נותנו לאחר כמו שהתוספתא בעצמה מחלקת בזה והיכא דאין נותן לאחר גם בשאר דברים יש מועל אחר מועל והכא דקאמר אין מועל אחר

מועל מיירי בנותנו לאחר ולכן אין מועל אחר מועל רק בקדשי הגוף וכתב עוד תירוץ דהתם בתוספתא מיירי כסבור שהיא שלו לכן יש מועל אחר מועל וכאן מיירי בסבור שהיא של חבירו לכן אפי' באין נותנו ביד אחר מ"מ הרי הוא מכוין להוציא מרשות חבירו לרשותו לכן אין מועל אחר מועל אבל בהך דתוספתא כיון שסבור שהוא שלו ולא נתכוין לגוזלו לכן יש מועל אחר מועל רק כשנתנו לאחר דאז נהי דסבור שהוא שלו מ"מ נתכוין לגוזלו ואין צריך להגהת רש"ל שהובא במל"מ והבן.

אמנם במל"מ ראיתי כי הוא העתיק לשון התוס' כך וי"ל דלעולם מיירי בקרדום שאינה כלי שרת ולק"מ דהא דאמרינן הכא דאין מועל אחר מועל היינו כשהוא סבור שהכלי של חבירו ואז הוא מתכוין לגוזלה כדין שליחות יד בפקדון וכו' עכ"ל והשמיט הנך תיבות "היכא דנותנו לחברו". ולפ"ז אתי שפיר בפשיטות דמחלקי דבתוספתא מיירי דסבור שהוא שלו לכן יש מועל אחר מועל והכא מיירי דסבור שהוא של אחר ולא נתנו ליד אחר יעו"ש ונראה לענ"ד כי זו הנוסחא היה לפני הרש"ל שמחלק בין כסבור שהוא שלו לכסבור שהיא של אחרים וכתב דהא דכתבו התוס' ונהי נמי דסבור שהיא שלו וכו' הוא במקום אי נמי וה"ק אי נמי יש לתרץ דהכא מיירי נמי בכסבור שהיא שלו ורק שנתנה לאחר וכמו דאיתא בתוספתא ולכן קאמר דאין מועל אחר מועל. אבל המל"מ מיאן בזה וגרס דנהי וכו' וקאי על הא דאיתא בתוספתא דאם נתן לאחר אינו מועל רק הראשון וע"ז כתבו אף דמיירי בסבור שהיא שלו וכו' והבן (ועיין בספר עצמות יוסף ודבריו אינם מתובלין ולא רציתי להאריך בזה) ודבריו יותר נראים מהמשך לשון התוס' שכתב אח"כ ראיה לחלק בין סבור שהוא שלו ובין כסבור שהוא של אחרים יעו"ש ולפי דעת הרש"ל היה להם לכתוב כן אחר תירוץ ראשון ולא אחר תירוץ זה והבן היטב. ומה שהביא המל"מ דברי הריטב"א עיי"ש בחי' הרמב"ן ובחי' הרשב"א שכתבו כולם כהריטב"א וכולם הביאו גירסא זו בתוספתא אם נתכוין לגזול יעו"ש היטב. וע"ע מה שהאריך בדברי הרש"א ומש"כ בדברי התוס' יעו"ש היטב.

ודע שמסקנת התוס' בב"מ ובמנחות שאינו יוצא כולו לחולין במשאיל קורדום ואינו מותר לבקע רק עד זמן שהשאילו יעו"ש היטב ועיין בתוס' חגיגה י"א א' יעו"ש היטב ועיין בשיטה מקובצת בב"מ שם ואין להאריך עוד בזה.

הלכה ה

קדשי מזבח וכו'. מעילה י"ט ב' (ועיין בספר שער המלך דהקשה על רבינו מסוגיא דקדושין נ"ד ב' יעו"ש וי"ל דרבינו מפרש דשם מיירי בקדשי בדה"ב עיי"ש בפי' המשניות ובתוס' שם א' ד"ה בכתנות וכו' ודוק היטב.

לחבירו וחבירו וכו'. תוספתא שם, והנה הראב"ד דחה התוספתא מהלכה והנך רואה כי בעלי התוס' ז"ל וכן הרמב"ן והרשב"א והריטב"א כולם קיימו את התוספתא הזאת ליסוד מוסד.

שדין המנחות וכו' וכלי שרת וכו'. הנה כלי שרת מבואר במשנה בהדיא שדין קדושת הגוף יש לו ועיין במרן סעיף ד' מש"כ בזה ובמל"מ שם יעו"ש היטב. והנה לפי מש"כ לעיל ה"ג בד"ה והוציאו דרבינו מפרש דהמשנה מיירי לענין בהמה קדושת מזבח וכלי שרת ממש רק שלפי הנראה מהתוספתא שס"ל דלא כר' נחמיה וגם בש"ס איתא מאן תנא ר' נחמיה וס"ד דהש"ס אתי לאפוקי דלא נפסוק כוותיה דהמשנה יחידאה היא לכן כתב רבינו דנראה לו דמ"מ סתם משנה עדיף והלכה כוותיה וסמי להיא דתוספתא מקמי מתניתין (דהתוספתא לא ס"ל כר' נחמיה וכמש"כ המל"מ בסעיף ד' יעו"ש היטב) ומ"מ צ"ע בזה.

הלכה ו

שנפל בה וכו'. מעילה י"ט ב' ומפרש שם רש"י ותוס' דרבי ס"ל יקברו משום דסבירא ליה קדשי מזבח בעו העמדה והערכה ורבנן ס"ל יפדו משום דס"ל לא בעו העמדה והערכה יעו"ש היטב וא"כ רבינו דפסק לעיל בפ"ה מהל' ערכין הי"ב ולעיל פ"א מהל' איסורי מזבח הי"א דבעו העמדה והערכה א"כ הלכה דיקברו וא"כ דינם דיש מועל אחר מועל וא"כ קשה למה פסק כאן כרבנן וכן מצאתי להתוס' יו"ט שתמה בזה אמנם י"ל דמיירי שיפדה בעודן מפרכסין וכמש"כ לעיל בהל' איסורי מזבח ועיין מש"כ שם וס"ל דבהא פליגי רבי ורבנן והלכה כרבנן יעו"ש היטב א"נ נ"ל דפליגי לאחר מיתה והלכה כרבנן והכא מיירי מחיים ופשוט (ודע דבתמורה ל"ג ב' מובא מחלוקת זה בשם ר' מאיר ורבנן יעו"ש ובתוס' וכן מוכרח מחולין פ"ד א' יעו"ש היטב) עוד י"ל דמפרש דלא פליגי ע"ז באינה מפרכסת וזה מיירי במפרכסת.

הלכה ז

אבן או וכו'. מעילה י"ט ב' חגיגה י' ב' ב"ק כ' ב' ב"מ צ"ט ב' ועיין תוספתא דמעילה פ"ב.

שניהם מעלו. עיין לקמן הלכה י"ג והראב"ד השיגו כאן וכאן ורש"י ותוס' פי' כשיטת הראב"ד יעו"ש.

במועל בזדון. עיין לעיל הלכה ג' ועיין לקמן פ"ז ה"ח.

של הקדש וכו'. שם כ' א' ובתוספתא פ"ב הובאה לעיל בהלכה ה' בהשגת הראב"ד יעו"ש היטב.

כמו שביארנו. לעיל הלכה ד'.

הלכה ח

אבן או וכו'. מעילה י"ט ב' ועיין לעיל ה"ו ושם ציינתי.

מעל. משמע אע"פ שלא סתתה ולא שינה אותה מתבניתה הקדום רק כל שחברה בטיט מעל וכן פי' רש"י במעילה בלשון אחר יעו"ש וכ"כ רש"י בב"ק שם ועיין בב"מ אולם התוס' בב"ק השיגו עליו וכתבו דלא מיקרי שינוי רק היכא דסיתתה יעו"ש וכ"ה דעתם במעילה שם ועיין בחגיגה שם.

הלכה ט

ונתנה לבלן וכו'. שם כ' א' ב"מ מ"ח א' ובתוספתא פרק ב' הובאה בהשגת הראב"ד לעיל סעיף ה'.

מבעלי אומניות וכו'. דכל מידי דלא מיחסרא משיכה קנה בנתינה בעלמא כמבואר בב"מ שם.

הלכה י

בה חפץ וכו'. שם בב"מ ועיין מרן שהקשה הא שם איתמר אליבא דר"ל דאמר משיכה מפורשת ד"ת יעו"ש ועיין בספר מחנה אפרים הל' מכירה בקנין משיכה סי' י"א יעו"ש היטב מש"כ בזה דעקרו רבנן קנין כסף לגמרי וכעין זה עיין בתוס' פסחים כ"ט א' ד"ה אין פודין וכו' יעו"ש היטב ועיין בשו"ת טורי אבן סימן ט' והנה הרבה האריכו האחרונים בזה אם מועיל קנין דרבנן בדבר שהוא מדאורייתא וכן אם מועיל דבר מדרבנן לבטל דבר מדאורייתא הלא בספרתם והנה רבא שם בב"מ ס"ל דאין מועיל דבר מדרבנן לבטל מעילה דאורייתא כמבואר שם בב"מ יעו"ש היטב ובזה יש ליישב קצת מה שכתבו התוס' בב"ק נ"ג ב' בד"ה לענין כלים וכו' שהקשו דאכתי פודין להסיק תחת תבשילו יעו"ש והנה יש לעיין ומאי קושיא דהא כתבו בפסחים כ"ט ב' בד"ה רב אשי וכו' דבדבר שהוא קדושת הגוף אסור אף בזה יעו"ש היטב ובב"ק מיירי בדבר שהוא קדושת הגוף. אמנם כן י"ל שפיר דהא דקדושת הגוף אסרו אפי' להסיק תחת תבשילו היינו דווקא מדרבנן והתם בב"ק הקשו לרבא דהוא מארי דשמעתא התם ולדידיה לא מהני דבר שהוא מדרבנן לפטור מניזקין שהוא מה"ת והבן והדברים ארוכים ואכ"מ ומבואר מכאן דקונין מעכו"ם שלא במשיכה עיין לעיל פ"ה מהל' איסורי מזבח הלכה י"ג ועיי"ש מש"כ שם מזה יעו"ש היטב (ואין להקשות על רבינו דמשום היתר שימוש למעול כמו דאיתא בב"מ מ"ג א' יעו"ש בתוס' ד"ה מאי וכו' לק"מ דעיין לקמן בפ"ז ה"י יעו"ש) וע"ע בפ"ט מהל' תרומות ה"י יעו"ש היטב.

הלכה יא

המביא חטאתו וכו'. מעילה י"ט א' ובתוספתא פ"א ובתו"כ שם פרשה י"א.

עד שיזרק וכו'. דבתוספתא ובתו"כ איתא זה בשם חכמים ובש"ס דילן איתא זה בשם ר"י וידוע דר"י ור"ש הלכה כר"י (ועיין בב"י י' סימן קי"ט ובט"ז שם) ועיין לעיל בפי"ח מהל' מעשה הקרבנות ה"א מה שכתב שם יעו"ש היטב ועיין בד"ה שאח"ז (וע"ע בהל' מעה"ק פי"ד ה"ה ד"ה עד שיקדים מש"כ שם).

מנחות ונסכים וכו'. לטעם רש"י שם לא שייך זה דהא מ"מ נפטר מאחריותו כשהוקרבו כדינם והו"ל להתחייב בזה אלא על כרחך טעמא אחרינא אית בזה ובזה מיושב מה שהעירותי לעיל בפי"ח מהל' מעשה הקרבנות יעו"ש היטב ועיין תוספתא מבואר שם דאין מועלין במנחות יעו"ש אמנם בפ"א דשקלים ליתא זה להא דאין מועלין בו יעו"ש וכ"ה בתוספתא ספ"ח דמנחות יעו"ש.

הלכה יג

בין הוא וכו'. ומיירי בזדון וכמו שנתבאר למעלה הלכה ז' והראב"ד השיג ע"ז יעו"ש ומרן תמה עליו אחר שכן מבואר בתוספתא א"כ יפה כתב רבינו יעו"ש והנה לפנינו איתא בתוספתא פ"ק דמעילה וזה לשונו המפריש שקלו והוציאו ה"ז מעל המפריש שקלו לחבירו הרי זה מעל עכ"ל והנה אין מבואר כאן דלמעול השני רק אם שקל אחד שקלו בשביל חבירו ה"ז מעל ואולי רבינו היה גורס כמו שהביא מרן ונמצא שהראב"ד לגירסתו שפיר תמה ורבינו לגירסתו שפיר כתב מה שכתב וכל איש על מקומו יבא בשלום וע"ע בתוספתא פ"ק דשקלים שם איתא בנוסח אחר נכון יותר יעו"ש היטב.

הלך ושקלו וכו'. פרק ב' דשקלים מ"ב.

כמו שביארנו בשקלים. פרק ב' ה"ט ועיי"ש בפ"ג ה"י.

בשירי הלשכה. קדושין נ"ד א' ובירושלמי שקלים פ"ב ה"ב יעו"ש ובפרק ד' הלכה ד' ועיין במפרש לתוספתא סוף מועד ועיין בש"ק בשקלים פרק ג' הלכה ג' בד"ה שהיה ר"מ וכו' ודבריו תמוהים וצריך עיון שם יעו"ש היטב.

פרק ז

הלכה א

המשלח הוא וכו'. מעילה י"ח ב' ועיי"ש בפ"ו כל הפרק חגיגה י' ב' כתובות צ"ח ב' נדרים נ"ד א' קדושין מ"ב ב' ותוספתא דמעילה פרק ב' ובתו"כ שם פרשה י"א יעו"ש היטב.

הלך ונתן להם כבד או שאמר תן להם כבד ונתן להם בשר. כצ"ל. וכ"ה במעילה כ' א' ובנדרים נ"ד שם.

מן החלון וכו'. מעילה כ"א א' קדושין נ' א' ועיין בתוס' גיטין ס"ה ב' ד"ה הא וכו' ותוס' ב"מ מ"ב ב' ד"ה מי אמר וכו' ועיין בתוספתא פ"ב דמעילה.

אלא מן וכו'. במשנה שם אע"פ שאמר בעה"ב לא היה בלבי אלא מזה והביא מזה ופי' שם התוס' כגון שהיו שם הרבה חלונות ואמר שלא היה בלבי על זה החלון שהבאת משם רק מחלון אחר יעו"ש והנה בזה רבותא יותר דאע"פ שאין דברים שבלבו סותרים מה שאמר מ"מ אינן דברים (עיין שבועות כ"ו ב') וכ"ש דין רבינו דסותר מה שבלבו את מה שבפיו דאינו כלום אבל מדברי רבינו אין מבואר כ"כ מש"כ התוס' והבן. ומרש"י שם משמע כדעת התוס' ויש לעיין בזה קצת.

חרש או וכו'. מעילה כ"א א'.

בעה"ב פטור. והתם איתא דהחנוני מעל והיינו לכשיוציא וכמש"כ התוס' כדלקמן סעיף ה' ועי' נדרים ל"ה א' ולקמן הלכה י"א.

לאורחים חתיכה וכו'. מעילה כ' א'.

והשליח פטור וכו'. וכ"כ בפי' המשניות לרבינו וכ"ה ברע"ב שם ובאמת צ"ע כי אי הוה מוסיף א"כ חייבים בעה"ב והשליח כי על מה שמוסיף זה לא הוי ברשות בעה"ב כדאיתא בכתובות צ"ח ב' ובהל' שליח ושותפות פ"א ה"ד דאיתא שם אי אמר ליה זבין ליתכא וזבין כירא דהוי מוסיף ולא הוי מכור רק ליתכא ועיין מש"כ מרן בשם ר"י קורקוס יעו"ש היטב ודחוק והנה בזבחים ל"ד א' משמע כרבינו דאם הוסיף על דבריו הוי כמו שעשה כמו שצוהו המשלחו יעו"ש אבל לא ידעתי האיך יפרנס רבינו הסוגיא דכאן ודכתובות ויותר נראה דגי' אחרת היתה לו מדכתב אבל אם אמר המשלח טלו שתים מדעתי וכו' ולא קאמר כלישנא דתלמודא דלפנינו דאמר טלו אחת מדעתו של בעה"ב ואחת מדעתי וכו' גם לישנא דתלמודא דקאמר מהו דתימא עקר שליח משליחותו וכו' והיכי ס"ד לומר כן דהא אמר בהדיא טלו אחת מדעת בעה"ב. ואי לא מסתפינא אמינא דה"ג רבינו ש"מ מוסיף על שליחותו לא הוי שליח אמר רב ששת דאמר שליח טלו שתים מדעתי מהו דתימא עקר וכו' אבל יש לעיין איך יפרנס הסוגיא דכתובות סוף דבר הענין נבוך וה' יאיר עיני.

שלש שלש וכו'. עיין בתוס' שם ד"ה ש"מ וכו' שכתב דמיירי שגם הם פירשו שנוטלים לדעתם יעו"ש אמנם בכתובות שם כתבו דאפי' לא פירשו שנוטלים מדעתם מ"מ מעלו

יעו"ש ועיי"ש בשיטה מקובצת בכתובות שם. ועיין מל"מ מש"כ בשם תוס' דמעילה ודקדושין באם היה לטובת השליח מי מעל יעו"ש.

הלכה ב

בשר עולה וכו'. תוספתא פ"ב דמעילה ופי' רבינו מן הטעם האמור ועיין בראב"ד שקילסו ופי' ג"כ פי' אחר (ומש"כ הראב"ד בסוף דבריו וראוי לסמוך עליו ר"ל זה הפי' הוא ראוי לסמוך עליו).

במעילה לבדה וכו'. עי' במל"מ פ"ג מהל' גניבה ובחי' לב"ק ע"א א' כתבתי קצת מזה יעו"ש היטב ומש"כ מעילה לבדה עיין נוב"י מהדורא קמא סימן ע"ה באהע"ז יעו"ש היטב מש"כ בזה ועי' בס' שעה"מ כאן מש"כ בזה ולדברי שעה"מ אין ראיה לדין הנוב"י יעו"ש היטב וע"ע בתשובת ש"י ח"ב סי' קע"ד.

הלכה ג

פרוטות הקדש וכו'. מעילה כ"א א' ובתוספתא פ"ב.

הלכה ד

שתי פרוטות וכו'. מעילה שם ושם בתוספתא.

מעל ובעה"ב וכו'. כ"ה מסקנת הש"ס שם ע"ב ובכתובות צ"ט ב' יעו"ש דזה לכו"ע פטור ובהיה שוה שתי פרוטות בזה פליג ר"י והלכה כת"ק ולפ"ז צ"ל דמש"כ בסעיף ג' הטעם דבעה"ב פטור שהרי לא נעשית שליחותו בפרוטה צ"ל דמיירי דהביא לו בחצי פרוטה ששוה פרוטה דאל"כ בלא"ה יכול הבעה"ב לומר אני רציתי נרות או פתילות בפרוטה ולא נעשית שליחותי.

הלכה ה

ונזכר בעה"ב וכו'. מעילה כ"א א' חגיגה י' ב' קדושין ג' א' תוספתא דמעילה פ"ב יעו"ש.

כמו שביארנו. לעיל פ"א ה"ג ובפ"ו ה"ג יעו"ש.

והחנווני חייב וכו'. שם ועיין במל"מ הלכה ב' מש"כ בזה ועיין לעיל ה"א בד"ה בעה"ב פטור מש"כ בזה. וראיתי בתוס' רע"ק איגר על משניות שהקשה דא"כ מאי מיבעיא ליה בנדרים ל"ה א' לפשוט מכאן יעו"ש ומתוך דברי הרא"ש שבנדרים משמע דבאמת מכאן הוא דפשיט לה יעו"ש היטב (וצ"ע בזה) אמנם מדברי הר"ן שם יש ליישב קצת ולומר דזה פשיטא ליה דאם הוציא מעל המוציא וכאן מיבעיא ליה כיון דהמוציא היה הנותן והוא אינו מועל דהא עליו לא אסור וגם הוא המקבל יכול לומר איסורא לא בעינא וא"כ מי משניהם הוא המועל ומכאן לא היה רוצה לפשוט דהכא מיירי דהנותן היה מזיד אבל התם דהיה הנותן שוגג ושייך ביה מעילה קצת לכן מיבעיא ליה ופשיט דבאמת אין על

אחד מהם שום מעילה רק אם הוציא אח"כ יש בו מעילה אבל בלא"ה לא וצע"ק וע"ע בשיטה מקובצת בנדרים שם.

ונתפס המקח וכו'. תוספתא שם פ"ב ועיין מל"מ שתמה ע"ז ואולי טעמו כי במזיד אינו מתחלל וכדאיתא לעיל פ"ו ה"ג אבל אפ"ל דדרך חילול קאמר וכמו שבעה"ב הוא מחלל על פרוטה אחרת ה"נ החנווני מחלל המקח אפרוטה ויוצא הפרוטה לחולין. כתב המל"מ בשם התוס' דאם נזכר השליח ולא בעה"ב הבע"ב חייב יעו"ש ולפי מש"כ הש"ך בחו"מ סימן שמ"ח ס"ק ו' יעו"ש היטב ליתא לזה יעו"ש ועיין בס' שעה"מ לעיל הלכה ב' מש"כ על דברי הש"ך הנ"ל.

הלכה ו

כדי להציל וכו'. משנה מעילה כ"א א' ותוספתא פ"ב.

בכל הכיס וכו'. עיין ב"מ נ"ה ב' ועיין ביצה י' ב'.

ולא חילל וכו'. מעילה כ"א ב' ותוספתא פ"ג והלכה כחכמים ועיין תוס' שם בד"ה פרוטה וכו' שם מבואר טעם פלוגתתן יעו"ש וכ"ה בתוספתא שם יעו"ש והתוס' בסוטה י"ח א' ד"ה חזר וכו' כתב שלא נתברר טעם פלוגתתן וצ"ע שוב ראיתי שגם המפרש לתוספתא נתעורר בזה יעו"ש מש"כ בזה. ועיין במרן שהקשה וליבטיל ברובא יעו"ש מש"כ בזה ועיין במל"מ שהאריך בזה על דברי התוס' ועיין כעין זה בב"מ ו' ב' בד"ה קפץ וכו' שמשמע שם קצת מדבריהם שבריה מדאורייתא אינה בטלה יעו"ש וה"נ י"ל דס"ל בדבר חשוב וצ"ע (ועיי"ש בשיטה מקובצת מש"כ לתרץ שם וזה לא שייך כאן יעו"ש) ועיין בצאן קדשים מש"כ בזה.

הלכה ז

כיס מכיסי וכו'. תוספתא פ"ק דמעילה ועיין מרן שהקשה מלעיל סימן נ' סעיף ח' יעו"ש וכוונתו דהתם איתא שור שבשווירי לא קידש אלא הגדול וא"כ ה"נ לא למעול רק בגדול ומש"כ המגיה בזה לא ידעתי כוונתו יעו"ש ועיין במפרש לתוספתא כאן בפ"ק שחילק בין האומר משווירי לאומר בשווירי יעו"ש ואולי יש לחלק עוד דהתם כי אמר שבשווירי ע"כ המיוחד שבשווירי.

הלכה ח

בפחות משו"פ וכו'. ב"מ נ"ה ב' ובתו"כ ויקרא דבורא דחטאת פ"כ וז"ל ואשר חטא מן הקודש ישלם וכו' לרבות פחות משו"פ שיכול שאין חייבים עליו משום מעילה לא יהו חייבים עליו בתשלומים ת"ל מן הקדש לרבות פחות משו"פ מניין שמשלם חומש ואשם על התשלומים האלו ת"ל הקדש ישלם עכ"ל ועיי"ש בקרבן אהרן אות ז' שמבואר

מדבריו דזה פשוט דעל פחות משו"פ משלם חומש יעו"ש היטב ותמוה הוא שאשתמיט ליה מש"כ רבינו דבפחות משו"פ פטור מחומש גם סוף דבריו מגומגמים (ועיין בשיטה מקובצת בב"מ שם שכתב בשם הרא"ש כדעת רבינו יעו"ש) ועיין בירושלמי פ"ב דפסחים ה"ג שם מבואר ג"כ כרבינו.

שאינו לוקה וכו'. עיין מש"כ לעיל פ"א ה"ג ד"ה ומשלם וצ"ל דהכא ה"ק דאם היה התראה אינו לוקה וא"כ תמיד משלם אפי' בהתראה נמי.

הלכה ט

אצל בעה"ב וכו'. ב"מ מ"ג א' מעילה כ"א ב' תוספתא שם פ"ג.

הלכה י

שולחני או וכו'. שם ושם ובקדושין נ"ג ב' והלכה כר"י.

חתומין ולא וכו'. עיין ב"מ שם ועיין בפ"ז מהל' פקדון ושאלה ה"י יעו"ש היטב.

שניהם פטורין וכו'. הנה בב"מ שם מבואר בהדיא דאם לא היו צרורין וחתומין דמעל הנותן יעו"ש אמנם במעילה במשנה שם לא נזכר כלל מהא דמעילה דבעה"ב רק הכי איתא שם אם צרורין לא ישתמש בהן לפיכך אם הוציא מעל אם מותרין ישתמש בהן לפיכך אם הוציא לא מעל בעה"ב בין כך ובין כך לא ישתמש בהן לפיכך אם הוציא מעל עכ"ל אבל הגזבר לעולם י"ל דלא מעל וכסברת רבינו ובתוספתא שם איתא כך וז"ל המפקיד מעות אצל שולחני אם צרורין לא ישתמש בהן לפיכך אם הוציא לא מעל אם מותרין ישתמש בהן לפיכך אם הוציא מעל אצל בעה"ב בין כך ובין כך לא ישתמש בהן לפיכך אם הוציא לא מעל עכ"ל ועל כרחך קאי אבעה"ב והוא כגירסת הש"ס דב"מ והמפרש שם הגיה דצ"ל להיפך וקאי אשולח יעו"ש ולא ידעתי מי דחקו לזה ונימא דהברייתא שהובא בב"מ היא היא התוספתא ואם נאמר שרבינו גורס בתוספתא ובבשיטה מקובצת כמו שהוא לפנינו במשנה במעילה א"כ מיושב היטב פסק רבינו.

ועיין מה שכתב מרן בשם ר"י קורקוס יעו"ש היטב ועיין תוס' ב"מ מ"ג א' ד"ה מאי וכו' ועיין בשיטה מקובצת ב"מ מ"ח א' מש"כ בזה יעו"ש היטב.

הלכה יא

שהכניסה מעות וכו'. ב"מ צ"ו ב' ועיי"ש בתוס' ובשיטה מקובצת (וכעין זה עיין לעיל פ"ד ה"י יעו"ש).

פרק ח

הלכה א

שהן עושין וכו'. מעילה י"ג א' וב"מ פ"ז ב' ותוספתא דמעילה פ"ק ועיין שם תוספות ב"מ ד"ה רעך וכו' ובתוס' מעילה שם ד"ה מ"ט וכו' אמנם לפי מה שכתב רש"י שם במעילה מיושב קושית התוס' דב"מ יעו"ש היטב ועיין בש"מ בב"מ שם מה שכתב שם ליישב קושיית התוס' ועיין ספרי תצא פיסקא רס"ו רס"ז יעו"ש.

הלכה ב

ה"ז חוסם וכו'. שם במעילה ובתוספתא שם ועיין ב"מ צ' א'.

הלכה ג

על המלאכה וכו'. עי' מעילה י"ד ב' שבועות י' ב' (ותוספות שם בד"ה מפרישין וכו') ועיין בירושלמי שקלים פ"ד ה"ד ובפי' המשניות לרבינו שם (ועיין תוס' מעילה י"ד א' ד"ה בונין וכו') ובתוספתא פ"ק דמעילה ועי' לעיל פ"ב מהל' כלי המקדש ה"ו במה שהעירותי על הבאר שבע בכריתות יעו"ש היטב.

הלכה ד

אין לוקחין וכו'. מעילה י"ד א' ב"מ נ"ז ב' ועיין בתוספות עירובין ל"א ב' ד"ה ונתן וכו' ועיין לעיל סימן צ"ב סעיף ה'.

בצל הבנין וכו'. עיין פסחים כ"ו א' ועיין לעיל סימן צ"ב סעיף ה' ועיין קדושין נ"ד א' וברש"י שם ושם במפרשים האחרונים. אבל כאן פשוט דמ"מ איסורא מיהא איכא.

לקדש לאותו וכו'. מעילה שם ע"ב ועיין לעיל פ"ה ה"ט.

הלכה ה

עם האומנין וכו'. פרק י"ז דכלים מ"ט ובפסחים פ"ו א' מנחות צ"ח א' ובכורות מ' א' יעו"ש.

כ' אצבע. היינו באמה בת חמשה טפחים וצ"ע שהוא נגד המשמעות דשם משמע דהיו מודדין הכל באמה בת ששה טפחים רק שהיו מחזירין באמה בת ששה טפחים וחצי אצבע בכספא ודהבא ובבניינא היו מחזירין באמה בת ששה טפחים ואצבע וכן פירש רבינו בעצמו בכלים שם ולכן צריך עיון מה שכתב כאן ומרן העיר במה שלא חילק בין כספא ודהבא לבניינא יעו"ש ולא הרגיש בדבר גדול מזה. ואולי כאן חזר בו רבינו ופירש הא דאיתא שם למה אמרו אחד גדולה ואחת קטנה דקטנה היא בת חמשה טפחים דאילו בת ששה טפחים מיקרי בינונית כמבואר שם ושם וצ"ע.

הלכה ו

ניאותין במלח וכו'. שקלים פרק ז' מ"ז ומנחות כ"א ב'.

בחולין שלהן. שם במנחות מימרא דשמואל ואפי' אותם חולין הנאכלין כדי לאכול קדשים על השובע כמבואר לעיל סימן מ"ד סעיף י"א מ"מ אין מולחין במלח של הקדש אבל אותם התבלין של חולין הנתנים בקרבנות דשם סעיף י' כתב התוספות במנחות דנמלחים במלח של הקדש וכמו שהובא במל"מ וזה לא צריך רבינו לבאר דהוא בכלל הקרבנות וכמו שכתב התוס' או אפשר דרבינו לא שמיע ליה כלומר לא ס"ל וכתב סתם דכל החולין שלהם אינם נמלחים במלח הקדש וצ"ע.

הלכה ז

מועלין בו. מנחות שם ותוספתא שם פרק ו'.

שע"ג הכבש וכו'. הא איסורא איכא ליהנות וכן איתא בתוספתא שם לא נהנין ולא מועלין יעוין שם.

ודע שמה שכתב מרן בשם רש"י וזה לשונו שעל גבי הכבש שנופל שם כשמולחין את הקומץ אין מועלין וכו' הוא טעות סופר דבכבש לא היו מולחין את הקומץ כמבואר לעיל פ"ה מהל' איסורי מזבח הי"ג ודע כי ברש"י לפנינו כתוב וזה לשונו שעל הכבש וכו' שנופל שם כשמולחין את הקומץ ואת האיברים כדאמרינן לקמן וכו' וכוונתו דקאי על הכבש ועל המזבח וזה כיון בתיבת וכו' ועל זה כתב כשמולחין הקומץ והאיברים היינו על המזבח מולחין הקומץ ועל הכבש מולחין האיברים ובמה דסיים פתח ופשוט הוא (ובזה א"צ להגה"ה הנדפס על הגליון שם).

הלכה ח

להתבונן במשפטי וכו'. רבינו אזיל לשיטתו במורה שלכל מצוה יש טעם נכון והסכים עמו הרמב"ן בפרשת תצא בענין קן ציפור יעו"ש היטב ועיין במורה בכ"ו משלישי.

ולא יהרוס וכו'. לא למליצה לבד תפס רבינו לשון המקרא הזה כי אם לבאור עמוק בכתוב הזה למשכילים כי למטרה זו נצטוו אבותינו להגביל את ההר והיו שם מחיצות מחיצות לבד כמאמרם משה מחיצה לבד אהרן מחיצה לבד, והיה רמז כמו שנצטוו על המעמדם הגשמי שלא יהרסו גבולם כן אל יהרסו בעיונם לעלות אל מה שלמעלה ממנו ולכן אם כח שכלו קצר מהבין דרכי ה' ומשפטיו אל יהרוס את גבולם לעבור עליהם ויתלה החסרון בדעתו כי גבול נתן לשכל האנושי לאמר עד פה תבא. וכן בעיון השכלי יש מחיצות מחיצות לכל אדם כפי הראוי לו ולא יהרוס להלוך לשלמעלה ממנו. וככה פירוש הפסוק לא יהרוס (את הגבול אשר נגבל בו) לעלות אל ה' (רצה לומר להדמות

לעליון לאמר גם ידי רמה להבין ומה שלא אבין ואדע הוא הדבר אשר לא צוהו ה') פן יפרוץ בו (ונקה לא ינקה כי יחרה אף ה' בו) והבן.

בתורה ושמרתם וכו'. בקדושים (ויקרא י"ט ל"ז).

ליתן שמירה וכו'. כ"ה בתו"כ שם פרק ח' יעוין שם ובפרשת אחרי פרשה ט'.

שטעמן גלוי וכו'. יומא ס"ז ב' ותו"כ אחרי פי"ג.

חוקים שחקקתי וכו'. שם בגמרא ועיין ברש"י בתורה ריש פרשת חקת.

מכלל החוקים וכו'. כאן הודה רבינו בעצמו שהוא מכלל החוקים והנה בס' המורה נתן טעם בזה לפי שלא רצתה התורה הקדושה לשלוף חרבה בפעם אחת ולהמשיכם ממה שהורגלו בה וכבר הושג ע"ז מחכמי וחסידי עמינו ובפרט מראש המדברים הרמב"ן ז"ל בפירושו על התורה ויקרא א' ט' וכבר הלכו בזה נמושות ועיין בספר אמונת חכמים מה שהכה על קדקד המביאים ראיה מהמדרש דפרשת אחרי המדבר מענין שחוטי חוץ יעו"ש היטב וע"ע בספר תולדות יצחק על התורה בריש ויקרא שגם הוא כתב שאין כוונת רבינו במורה לשלול טעם אחר וגם הוא מודה שהוא מכלל החוקים יעו"ש היטב ומכאן מבואר כדבריו. (ועיין ויקרא רבה פרק ז' ובמדרש סוף איכה פסוק השיבנו וז"ל וכשנים קדמוניות כשנות הבל שלא היתה ע"ז עדיין בעולם עכ"ל ומכאן ראיה קצת לרבינו במורה).

העולם עומד וכו'. עיין בפ"א דאבות ומגילה ל"א ב' ותענית כ"ז ב' ובסוף סוטה ועיין באבות דר"נ פ"ד (ועיין בפי' המשניות לרבינו בפרק ה' דיומא במשנת משניטל הארון וכו' כתב שם וזה לשונו ופירש שתייה יסוד והאמת כי מקום העבודה יסוד העולם כמו שבארנו בתחלת אבות עכ"ל ובאמת שדבריו לכאורה הם נגד מה שמבואר שם בש"ס נ"ד ב' ובירושלמי שם הלכה ג' יעוין שם ואולי אפ"ל דלכל הדיעות היתה נקראת שתייה ולמ"ד דהעולם מהצדדין נברא צ"ל כטעם רבינו אבל אין זה מספיק לכאורה וצ"ע).